

TUJI JEZIK – ANGLEŠČINA

Srednje splošno izobraževanje

Gimnazija

Gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri

Gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri

Dvojezična slovensko-madžarska gimnazija na narodno mešanem območju Prekmurja

Klasična gimnazija

Ekonomska gimnazija

Ekonomska gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri

Tehniška gimnazija

Tehniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri

Umetniška gimnazija

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: tuji jezik - angleščina

Izobraževalni program gimnazije, izobraževalni program gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program gimnazije z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri:

obvezni predmet (420 ur)

izbirni predmet (70/105/140/210 ur)

maturitetni standard (420 ur)

Izobraževalni program klasične gimnazije, izobraževalni program ekonomske gimnazije, izobraževalni program ekonomske gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program tehniške gimnazije, izobraževalni program tehniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program umetniške gimnazije - plesna smer; modul B: sodobni ples, izobraževalni program umetniške gimnazije - smer gledališče in film, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul A: glasbeni stavek, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul B: petje-instrument, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - likovna smer:

obvezni predmet (420 ur)

maturitetni standard (420 ur)

Izobraževalni program dvojezične slovensko-madžarske gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja, izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul A: glasbeni stavek, izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul B: petje-instrument, izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul C: jazz-zabavna glasba, izobraževalni program umetniške gimnazije - plesna smer; modul A: balet, izobraževalni program umetniške gimnazije - likovna smer:

obvezni predmet (420/350 ur)

maturitetni standard (420 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Alenka Andrin, Zavod RS za šolstvo, dr. Silva Bratož, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, dr. Lara Burazer, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, dr. Mateja Dagarin Fojkar, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Veronika Frešer, 2. OŠ Slovenska Bistrica, Andreja Gračner, Biotehniška šola Maribor, Katarina Gostinčar, Osnovna šola Prežihovega Voranca Ljubljana, mag. Špela Grum, Šolski center Ljubljana, Srednja lesarska šola, mag. Tamara Klanjšček Šavli, Zavod RS za šolstvo, Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo, dr. Melita Koletnik, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maja Kovačič, Zavod RS za šolstvo, Mateja Legan Crnoja, Gimnazija Vič, dr. Melita Lemut Bajec, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, mag. Barbara Lesničar, Zavod RS za šolstvo, mag. Bernarda Leva, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Ana Likar, Tjaša

Milijaš, OŠ Dravlje, mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo, Lea Opravž Ostrelič, OŠ XIV. divizije Senovo, Maks Pavlica, Gimnazija Nova Gorica, mag. Brigita Peklaj, Gimnazija Bežigrad, Ana Perović, OŠ bratov Polančičev Maribor, mag. Vesna Šušnica Ilc, Srednja zdravstvena šola Ljubljana, Mateja Todorovski, OŠ Dobje, mag. Miha Vrčko, OŠ n. h. Maksa Pečarja

JEZIKOVNI PREGLED: Katja Križnik Jeraj

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

<https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni-nacrti/2026/un-dp-tuji-jezik-angleščina-gim-si-is-dv-kl-ek-ek-si-teh-teh-si-um-um-si.pdf>

CIP

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 247977475

ISBN 978-961-03-1050-1 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2025, določil učni načrt tuji jezik - angleščina za izobraževalni program gimnazije, izobraževalni program gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program gimnazije z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program dvojezične slovensko-madžarske gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja, izobraževalni program klasične gimnazije, izobraževalni program ekonomske gimnazije, izobraževalni program ekonomske gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program tehniške gimnazije, izobraževalni program tehniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program umetniške gimnazije in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu tuji jezik - angleščina za izobraževalni program gimnazije, izobraževalni program gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program gimnazije z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni

program dvojezične slovensko-madžarske gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja, izobraževalni program klasične gimnazije, izobraževalni program ekonomske gimnazije, izobraževalni program ekonomske gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program tehniške gimnazije, izobraževalni program tehniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri, izobraževalni program umetniške gimnazije in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovno ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtnice, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorrest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagmam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

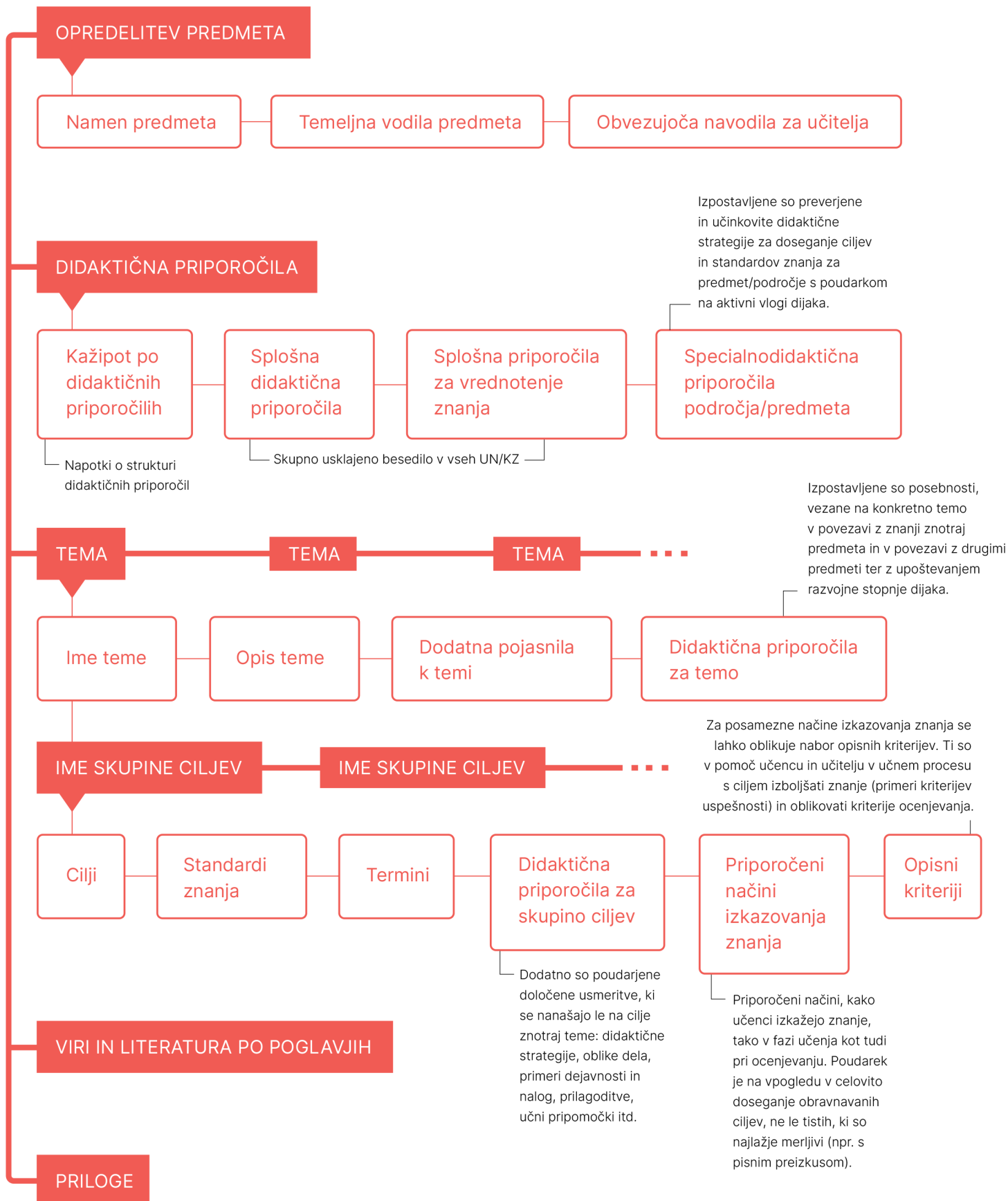
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 10

Namen predmeta..... 10

Temeljna vodila predmeta 10

Obvezujoča navodila za učitelje 11

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 12

Kažipot po didaktičnih priporočilih 12

Splošna didaktična priporočila 12

Splošna priporočila za vrednotenje znanja ... 14

Specialnodidaktična priporočila
področja/predmeta 15

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 26

SPREJEMANJE..... 27

Razumevanje ustnega izražanja..... 28

Razumevanje avdiovizualnega gradiva 31

Bralno razumevanje 34

TVORJENJE 38

Ustno izražanje 39

Pisno izražanje 42

INTERAKCIJA..... 45

Ustna interakcija 46

Pisna interakcija..... 49

Spletna interakcija 52

POSREDOVANJE, RAZNOJEZIČNA IN
MEDKULTURNA ZMOŽNOST 55

Posredovanje 57

Raznojezična in medkulturna zmožnost 60

SPORAZUMEVALNE JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI..... 63

Jezikovna zmožnost 64

Sociolingvistična zmožnost..... 68

Pragmatična zmožnost 70

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH73

Opredelitev predmeta..... 73

Didaktična priporočila..... 73

SPREJEMANJE 75

TVORJENJE..... 75

INTERAKCIJA 75

POSREDOVANJE, RAZNOJEZIČNA IN
MEDKULTURNA ZMOŽNOST 75

SPORAZUMEVALNE JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI 76

PRILOGE77

Priloge po poglavjih 77

Specialnodidaktična priporočila
področja/predmeta 77

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Namen učenja in poučevanja angleščine je pridobivanje splošnega jezikovnega znanja in celostno razvijanje sporazumevalne zmožnosti, ki je vselej povezana s splošnimi zmožnostmi (deklarativno znanje, spretnosti in operativno znanje, bivanjska zmožnost, sposobnost učenja). Ta proces poteka ob podpori sporazumevalnih jezikovnih dejavnosti in strategij v okviru štirih sporazumevalnih načinov (sprejemanje, tvorjenje, interakcija in posredovanje).

Prav tako je namen poučevanja in učenja angleščine opolnomočiti dijake za pridobivanje, izbiranje in kritično presojanje informacij, kritičen odnos do različnih vrst medijev v ciljnem jeziku in uporabo tako pridobljenih znanj pri drugih predmetih (medpredmetno povezovanje). V tem smislu angleščina deluje kot povezovalni element pri horizontalnih, interdisciplinarnih in drugih povezavah za doseganje skupnih, integriranih učnih ciljev z različnih področij (to so jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, trajnostni razvoj, zdravje in dobrobit, digitalna kompetentnost in podjetnost) ter vseživljenjsko učenje tujih jezikov.

Dijak se usposablja za navezovanje in ohranjanje govornih in pisnih stikov z govornici angleškega jezika v mednarodnem in domačem prostoru ter pridobivanje informacij iz digitalnih in drugih virov v angleškem jeziku. Pri tem učitelj stremi k temu, da se dijak usposobi za samostojno rabo jezika s čim višjo stopnjo natančnosti, ustreznosti in lahkotnosti izražanja. Učenje angleščine je poleg navedenega pomembno še za razvijanje zmožnosti odzivanja in oblikovanja lastnih mnenj, spoznavanje in razumevanje tujih kultur ter sobivanje z njimi, strokovni razvoj in učinkovito odzivanje na zaposlitvene priložnosti.

V tem učnem načrtu je opisan program za štiriletno učenje angleščine v gimnazijskem programu (splošna in klasična gimnazija, tehniške in ekonomske strokovne gimnazije in umetniška gimnazija) kot prvega in drugega tujega jezika v predpisanem okviru števila ur.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Pouk tujega jezika uvaja sodobne pristope, podprte tudi s smiselno uporabo digitalne tehnologije, in raznolike sporazumevalne vsebine, ki so v sozvočju z dijakovimi osebnimi interesi in družbenim dogajanjem. Učni načrt je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*. V tem učnem načrtu se izraz "tema" nanaša na predmetno specifične zmožnosti in ne na sporazumevalne vsebine.

Ta učni načrt ima pet tem, na katerih temeljijo cilji in standardi:

- » sprejemanje,
- » tvorjenje,
- » interakcija,
- » posredovanje, raznojezična in medkulturna zmožnost,
- » sporazumevalne jezikovne zmožnosti.

S prepletanjem teh tem se približamo avtentični rabi jezika. Pri poučevanju in učenju angleščine je treba upoštevati tudi specifičen položaj in okoliščine, v katerih se angleščina uporablja. V zadnjih letih se pojavljajo vse močnejše težnje po poučevanju angleščine kot *lingue france*. Gre za jezik povezovanja, ki spodbuja raznojezično in medkulturno izobraževanje (npr. v primeru dijakov z različnimi jezikovnimi ozadji). S tem uvajamo možnost posredovanja med osebami brez skupnega jezika. Glede na dejstvo, da se angleščina največkrat uporablja kot orodje za komunikacijo med osebami, ki niso naravni govorci angleščine, je ključnega pomena razumljivost komunikacije. V tem kontekstu je treba spodbujati približevanje modelu dobro usposobljenega, učinkovitega in samostojnega uporabnika tujega jezika.

Prav tako je pomembno, da učitelj pri pouku ustvari spodbudno učno okolje, ki zagotavlja enakomeren razvoj splošnega jezikovnega znanja, ki zajema splošne zmožnosti, sporazumevalne jezikovne zmožnosti (jezikovna, sociolingvistična in pragmatična), sporazumevalne jezikovne dejavnosti in strategije. Poleg tega učitelj soustvarja in spodbuja kulturo vključevanja vseh dijakov v pouk.

Pri oblikovanju standardov znanja smo se naslonili na *Skupni evropski jezikovni okvir* (SEJO). Pri tem je treba upoštevati, da standardi znanja vsebujejo tudi vse minimalne standarde.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Učitelj sledi novjšim spoznanjem tujejezikovne didaktike, uporabnega jezikoslovja in pedagoško-psihološke stroke. Pri pouku upošteva dejavnike, ki lahko različno vplivajo na pouk angleščine (značilnosti mladostnikov, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic, cilji vzgoje in izobraževanja idr.).

Učitelj ustvarja spodbudno učno okolje in podpira enakomeren razvoj sporazumevalne zmožnosti. V največji možni meri uporablja angleščino, vendar pri tem upošteva širši jezikovni repertoar dijakov (materinščino in druge tuje jezike). Sledi tudi skupnim ciljem, ki jih smiselno umešča v pouk.

Teme učnega načrta niso zapisane po vrstnem redu pomembnosti, med seboj se prepletajo in so soodvisne. Razvijajo, obravnavajo in vrednotijo se uravnoteženo.

Predvidena raven standardov jezikovnega znanja ob zaključku gimnazijskega izobraževanja je B2–C1 po SEJO. Pri tem je treba upoštevati, da je znanje dijaka pri posameznih sporazumevalnih načinih praviloma neuravnoteženo in se ne razvija linearno.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka **Splošna didaktična priporočila** in **Splošna priporočila za vrednotenje znanja** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek **Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifične.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka **Didaktična priporočila za temo** in **Didaktična priporočila za skupino ciljev** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka **Priporočeni načini izkazovanja znanja** in **Opisni kriteriji**, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike

didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih preišči, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju,

reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja) kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;

- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnani na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljnih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznolikega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

I. Sodobni vidiki učenja in poučevanja tujega jezika

Sodobni pouk tujega jezika omogoča pridobivanje kakovostnega, trajnega in uporabnega znanja. Osnovan je na medpredmetnem povezovanju, ki se uresničuje v obliki timskega in medpredmetnega pouka, projektnih, problemskih, raziskovalnih idr. oblikah poučevanja. Interdisciplinarno sodelovanje učiteljev in dijakov, ki povezuje koncepte med različnimi predmeti in znotraj njih, omogoča razvoj povezanega in celovitega znanja.

Sodelovalne oblike pouka pomembno vplivajo na kakovost medsebojnih odnosov, večjo vključenost in motiviranost sodelujočih, boljše akademsko znanje, razvoj mišljenja na višjih taksonomskih ravneh, zlasti veščine kritičnega mišljenja. Tak pouk je osredinjen na dijaka in učni proces ter upošteva dijakovo osebnost, predznanje, zanimanja, učni stil in vrednote ter tako pomembno razvija veščine vseživljenjskega učenja. **SC** (5.3.5.2), **SC** (3.1.2.4)

Za učinkovito učenje tujega jezika je nujno razumevanje in upoštevanje koncepta raznojezičnosti, ki v ospredje postavlja posameznika in jezike, ki jih ima ta na voljo, saj, kot je poudarjeno v SEJO (Svet Evrope, 2011, str. 8), raznojezičnost »ni le vsota čim bolj popolne jezikovne zmožnosti v posameznih tujih jezikih, ampak je celovit posameznikov jezikovni repertoar, sestavljen tudi iz najmanjših jezikovnih drobcev posameznih jezikov«. V tem smislu je domet pojma raznojezičnosti veliko širši, saj predpostavlja sporazumevalno zmožnost, ki zajema vse znanje in izkušnje z jeziki, pri čemer se ti medsebojno prepletajo in drug na drugega vplivajo. Zato je raznojezičnost predvsem predpogoj za uspešno sporazumevanje z ljudmi iz drugih kulturnih in jezikovnih okolij. **SC** (1.1.3.1), **SC** (1.1.3.2)

II. Raznolikost pristopov

Pouk tujega jezika izhaja iz načel komunikacijskega pristopa, ki dijaka opremlja s sporazumevalnimi zmožnostmi za smiselno rabo jezika v raznolikih avtentičnih situacijah in podpira učenje učenja. Najpomembnejše značilnosti komunikacijskega pristopa so:

- » razvoj vseh sporazumevalnih zmožnosti, ne zgolj slovnice in poznavanja besedišča,
- » osredotočenost na vsebino, rabo in ne le na jezikovno obliko,
- » poudarek na tekočnosti, napake so sestavni del učnega procesa,
- » spodbujanje celostnega učenja jezika s poudarkom na raziskovanju in aktivnem sodelovanju v avtentičnih in za dijaka smiselnih situacijah,
- » na dijaka in učenje osredinjen pouk, ki izhaja iz dijakovega znanja ter sledi njegovim potrebam in interesom,
- » vloga učitelja kot spodbujevalca in usmerjevalca učnega procesa.

Pri pouku tujih jezikov je smiselno uporabiti kombinacijo različnih pristopov in metod, vendar je pri tem nujno upoštevati starostno stopnjo dijakov in njihove potrebe, cilje pouka ter druge dejavnike. Poučevanje tujega jezika naj bo predvsem **osmišljeno** in **kontekstualizirano**, posnema naj **avtentično rabo jezika** in ima jasen komunikacijski namen. Med različnimi pristopi velja izpostaviti CLIL (ang. *Content and Language Integrated Learning*), ki predpostavlja vsebinsko in jezikovno integriran pouk, pri katerem poučevanje tujega jezika povezujemo z vsebino drugih predmetov. Zaradi vse večje razdrobljenosti vsebin je povezovanje predmetov način, kako dijake najbolj učinkovito pripravimo na večplastnost življenja, ki od njih pričakuje sposobnost povezovanja idej in učinkovitega reševanja problemov. Tak način poučevanja sloni na analitičnem, sintetičnem in kritičnem mišljenju. Omogoča avtentičen učni proces, terja intenzivnejše in globlje povezave med disciplinami oz. šolskimi predmeti ter vzgaja razgledanega posameznika, sposobnega razumevanja različnih pogledov. Tako dijake spodbujamo k samostojnosti, prevzemanju odgovornosti za učenje in razvijanju samoregulacije, ki jih opremi s spretnostmi za načrtovanje, spremljanje in nadzor nad lastnim učenjem. Z vnašanjem elementov medkulturnosti in večjezičnosti pa razvijamo razumevanje in medsebojno spoštovanje

različnih kultur, običajev in vrednot ter dijake spodbujamo k razmišljanju o lastni kulturi in kulturnih razlikah (gl. tudi skupne cilje podpodročja 1.3).

Pri vsem tem je ključno ustrezno načrtovanje pouka, ki poleg izvedbe vključuje sprotno spremljanje dosežkov in napredka ter preverjanje in ocenjevanje znanja. Učitelj poleg tega načrtuje rabo ustreznih podpornih strategij, diferenciranih dejavnosti in gradiv, ki podpirajo doseganje jasno načrtovanih jezikovnih in drugih ciljev. Pri tem je poudarek na ravnovesju med tekočnostjo, jezikovno pravilnostjo in ustreznostjo. Učitelj kot razmišljujoči praktik svoje delo ves čas evalvira in po potrebi spreminja, posodablja in izboljšuje.

Pri pouku, osredinjenem na dijaka in učenje, učitelj predstavi čim več učnih strategij, s katerimi se bodo bolj samostojno in učinkovito učili tuji jezik pri pouku, jih uporabljali pri materinščini in drugih šolskih predmetih ter v zunajšolskih okoljih. Poznavanje in izbira učnih strategij dijakom pomagata razumeti učne cilje in načine njihovega doseganja ter optimizirata organizacijo in čas učenja.

Vključevanje učnih strategij naj bo načrtno integrirano v pouk. Učitelj naj dijakom razloži njihovo vlogo, vendar mora razlaga strategij izhajati iz konkretnih nalog oz. iz konteksta. Strategije naj bodo raznolike in naj spodbujajo različne miselne procese. Če učitelj spodbuja in vključuje npr. jezikovne strategije, ki vključujejo raznolike in zahtevnejše miselne procese, kot so parafraziranje, primerjanje, povzemanje, kleščanje, iskanje ključnih informacij, navajanje primerov, sodelovanje v interakciji ipd., in se ne osredotoča le na mehanske spominske strategije, se bo to odražalo na dijakovem načinu učenja.

Poleg neposrednih strategij (spominske, kognitivne, komunikacijske ali kompenzacijske) mora učitelj vključevati tudi posredne strategije (metakognitivne, čustvene, družbene), s katerimi se načrtuje in vrednoti učenje, uravnava čustva, motivacijo in odnos do učenja ter išče stike za večjo izpostavljenost in interakcijo v tujem jeziku. Ključni cilj razvijanja učnih strategij je avtonomnost dijaka. (5.3.5.3)

Neposredne učne strategije so:

- » spominske strategije (npr. razvrščanje v podskupine, uporaba novih besed v sobesedilu, miselni vzorci, strukturirano ponavljanje in mehanske tehnike, kot je zapisovanje na besediščne kartončke),
- » spoznavne/kognitivne strategije (npr. uporaba različnih virov, prepoznavanje jezikovnih vzorcev, ugotavljanje bistva, razčlenjevanje izrazov, povezovanje novih informacij z znanimi, primerjanje med znanimi jeziki, prevajanje, zapisovanje, povzemanje, označevanje),
- » nadomestne/kompenzacijske strategije (npr. uporaba znanih jezikov, ugibanje na temelju zgradbe besedila, prilagajanje sporočila, uporaba sopomenk ali parafraziranje, izbira teme, uporaba gibov in mimike).

Posredne učne strategije so:

- » metakognitivne strategije (npr. ugotavljanje namena jezikovne naloge, hitro branje in ugotavljanje bistva, prepoznavanje novih informacij, iskanje specifičnih informacij, ugibanje iz sobesedila, učenje o učenju jezika, organizacija učenja, načrtovanje pristopa k nalogi in iskanje priložnosti za učenje, tudi zunaj razrednega okolja),
- » čustvene strategije (npr. uporaba glasbe, samonagrajevanje, uporaba pozitivnih trditev),

- » družbene strategije (npr. prošnja za pojasnilo, sodelovanje s sošolci ali (drugimi) govornici tujega jezika, razvoj razumevanja drugih kultur ter razumevanje mišljenja in čustvovanja drugih).

III. Dejavniki, ki vplivajo na učenje in dosežke pri tujem jeziku

Med najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na učenje in dosežke pri tujem jeziku, uvrščamo motivacijo za učenje tujega jezika, ki pa je tesno povezana s stališči do tujega jezika. Ta so razmeroma trajna in pozitivno ali negativno vplivajo na dijakovo dožemanje jezika in učenja ter se v času šolanja lahko spreminjajo. Zato je smiselno, da učitelj pozna dejavnike in razloge, ki vplivajo na oblikovanje dijakovih stališč, kot npr. vloga družine, vrstnikov, okolja, učiteljev, vrednot, medijev ipd. Pomembno je tudi, da pozna načine za spodbujanje pozitivnih stališč oz. preseganje negativnih v povezavi z doseganjem ciljev pouka.

Motivacija vključuje razloge za učenje tujega jezika in obsega vse, kar daje pobude za učenje, usmerja učenje in določa njegovo intenzivnost, trajanje in kakovost. Dijake lahko poganja integrativna motivacija (tj. globoko osebno zanimanje za predmet učenja, poistovetenje s kulturo, iz katere jezik prihaja) ali instrumentalna motivacija, ki se nanaša na praktične razloge za učenje jezika, kot so pohvala, dobra ocena, uporabnost jezika zunaj šole in za nadaljnje izobraževanje in poklic. Če učitelj razume, kaj posameznega dijaka motivira, lahko uporabi učinkovite strategije za spodbujanje motivacije za učenje tujega jezika (jasni učni cilji, dinamična struktura učne ure, raznolike dejavnosti, kontekstualiziran pouk, različni učni pristopi in dejavnosti, sodelovalno učenje, dijak kot aktivni udeleženec v učnem procesu in soustvarjalec pouka, zavedanje lastnega učenja, refleksija o izkazanem in usvojenem jezikovnem znanju, formativno spremljanje ipd.). (1.3.4.2)

Na dijakovo motivacijo in stališča vplivajo:

- » dijakova predstava o sebi kot kompetentnem uporabniku jezika,
- » dijakove izkušnje z učenjem jezika,
- » učni pristopi in metode,
- » družbeno okolje, v katerem se jeziki poučujejo, in družbena vloga (status) določenega jezika v njem,
- » starost in spol dijaka, raven obvladovanja jezika, jezikovna učljivost, osebnostne lastnosti, čas začetka učenja tujega jezika idr.

Dijaki bodo bolj motivirani, če bo pouk tujega jezika osmišljen, jim bo v miselni izziv in bo od njih zahteval razmišljanje tudi na višjih taksonomskih ravneh. Tako učitelj kot dijak prispevata k pozitivnemu učnemu okolju in prav v tem obojestranskem prizadevanju nastaja motivacija (glej skupne cilje podpodročja 3.1 in področja 5).

IV. Diferenciacija in individualizacija

Dijaki vstopajo v jezikovno učilnico z različnim jezikovnim in kulturnim ozadjem, različnimi zmožnostmi, različnimi pristopi k učenju ter različnimi stališči in motivacijo za učenje tujega jezika. Nujno je torej zagotoviti kakovosten proces izobraževanja dijakov z raznolikimi zmožnostmi in potrebami, obenem pa skrbeti za vzpostavljanje ustrezne socialne klime. Če želimo, da dijaki kar najbolj napredujejo, je treba ustrezno prilagajati učni proces.

Pojem učne diferenciacije se pogosto povezuje z učno individualizacijo. Pri učni diferenciaciji gre predvsem za organizacijo pouka, s katero učitelj prilagaja poučevanje potrebam in zmožnostim posameznih dijakov, učna

individualizacija pa je predvsem didaktično načelo, ki predpostavlja upoštevanje značilnosti in zmožnosti dijakov, da je lahko vsakemu omogočen optimalni razvoj na vseh področjih. V procesu individualizacije je smiselno najprej prepoznati raznolike značilnosti dijakov, nato pa jim omogočiti, da sledijo osebnim zanimanjem in svojim močnim področjem.

Z izvajanjem načel diferenciranega poučevanja se učitelj lahko sistematično in dosledno odziva na razlike med dijaki, a pri tem zasleduje uresničevanje vsebin učnega načrta. Pri diferenciaciji gre za poučevanje, osredotočeno na dijaka, saj temelji na predpostavki, da vsi dijaki ne doživljajo učenja enako. Učitelj mora poznati njihove prednosti, slabosti, učne strategije in stile, motivacijo za učenje jezika ipd. **SC** (3.3.1.2)

Pouk diferenciramo in/ali individualiziramo na različne načine:

- » s prilagajanjem vsebine: npr. branjem besedil na različnih ravneh zahtevnosti ali z dodatno podporo v obliki vizualnih pripomočkov,
- » s prilagajanjem procesa: npr. samostojnim delom, delom v parih, skupinskim delom ipd.,
- » s prilagajanjem izdelkov: npr. predstavitev znanja lahko poteka v ustni ali pisni obliki,
- » s prilagajanjem učnega okolja, za katerega je značilna pozitivna razredna klima, ki temelji na učinkoviti komunikaciji v tujem jeziku in v katerem je vseskozi na voljo podpora v obliki dostopa do virov in drugih gradiv.

Učitelj pri načrtovanju upošteva vse dele učnega procesa in temu ustrezno prilagaja metode in oblike dela, ki bodo predvidevale aktivno vključevanje dijakov. Bolj ko učitelj pozna značilnosti dijakov in razlike med njimi, bolje lahko prilagodi pouk njihovim potrebam in zmožnostim. **SC** (4.5.2.1)

V. Varno in spodbudno učno okolje

Učitelj in šola si prizadevata, da s kulturo nenasilja in sodelovanja ustvarjata spodbudno in varno učno okolje, ki dopušča sprejemanje izzivov, izražanje osebnega mnenja in iskanje alternativnih rešitev, kar pomembno prispeva k vzgoji dijaka kot kritičnega misleca. Če želimo, da dijaki vstopajo v komunikacijo ter se neobremenjeno in sproščeno izražajo v tujem jeziku, moramo zagotoviti okolje, ki napake pojmuje kot sestavni del učenja jezika. Tesnoba in strah pri učenju in rabi tujega jezika namreč delujeta zaviralno, saj negativno vplivata na spomin, kognitivne in komunikacijske zmožnosti. Po drugi strani spodbudno učno okolje pozitivno vpliva na samozavest za rabo tujega jezika, željo po vključevanju v dejavnosti pri pouku tujega jezika, odnos med dijakom in učiteljem, ki temelji na zaupanju, ter pozitivna stališča do jezikov in kultur. Prav zato ima ključno vlogo učitelj, ki izkazuje navdušenje nad jezikom in dijake spodbuja k rabi tujega jezika ter skrbi za spoštljivo povratno informacijo. Nenazadnje je pomemben cilj pouka tujega jezika zagotavljanje varnega in spodbudnega učnega okolja, ki upošteva različne materinščine in kulturna ozadja dijakov. **SC** (1.3.5.1)

VI. Sporazumevalne vsebine

Vloga vsebin pri učenju tujega jezika je ključna, saj omogoča učenje v kontekstu in uporabo jezika kot orodja za doseganje sporazumevalnega namena. Dijaki lahko tuji jezik uporabljajo na avtentičen in smiselni način, kar jim omogoča, da spoznajo svet okoli sebe in ob tem razvijajo jezikovne spretnosti in stališča ter vrednote.

V pouk tujega jezika je smiselno vključevati čim bolj avtentična gradiva (npr. novice, članke, intervjuje, leposlovna dela ipd.) in multimodalne vire (npr. avdio- in videoposnetke). Da bi dijaki lahko razumeli ta gradiva,

je pomembno, da učitelj uporablja podporne strategije. Te so lahko verbalne (npr. vodena vprašanja ali parafraziranje), postopkovne (npr. določeno sosledje dejavnosti) ali vključujejo uporabo različnih pripomočkov (npr. miselni vzorci, slovarji, spletni viri).

Vsebine so lahko splošne ali predmetno specifične oziroma strokovne. Pomembno je, da odražajo aktualne in za dijaka relevantne izzive in situacije. Vključujejo skupne cilje (SC) ter oblikujejo stališča in vrednote, ki so pomembni za razvoj posameznika. Pri posameznih sporazumevalnih vsebinah so v oklepaju navedeni nekateri skupni cilji oz. področja skupnih ciljev, ki so praviloma najbolj relevantna za določeno tematsko področje, seveda pa učitelj lahko po lastni presoji pri pouku uresničuje tudi druge skupne cilje.

Splošne sporazumevalne vsebine so na primer:

- » osebna identiteta, SC področja 3, SC (3.1.3.1), SC (5.2.1.1)
- » bivanje in vsakodnevno življenje, SC (1.3.5.1)
- » potovanja in prosti čas, SC (2.3.1.2), SC (3.2.3.1)
- » medosebni odnosi in počutje, SC podpodročij 3.3 in 1.2
- » skrb za zdravje in telesno nego, SC področja 3, SC (3.2.4.2), SC (3.1.1.1), SC (3.2.1.2)
- » nakupovanje, potrošništvo in trajnostni razvoj, SC (2.4.3.1), SC (2.2.1.1), SC (2.2.2.1), SC (5.2.5.1)
- » hrana in pijača, SC podpodročja 3.2.2, SC (3.2.2.3), SC (3.2.2.1)
- » izobraževanje in delo, SC (1.2.1.5), SC (2.4.1.1), SC področij 5, 4, 3 in 2
- » javni prostori in storitvene dejavnosti, SC (5.2.2.1), SC (5.2.2.2), SC (5.2.3.1), SC (5.2.5.1), SC (5.3.5.3)
- » izzivi sodobne družbe, gospodarstvo, SC področij 2 in 5
- » narava, okolje in okoljske spremembe, SC področja 2, SC (2.1.3.1), SC (2.2.1.2)
- » znanost, digitalizacija, tehnologija in množični mediji, SC področja 4, SC (4.4.3.1), SC (4.2.2.1)
- » države, kulture in jeziki (medkulturnost, slovenščina in Slovenija v odnosu do ciljnega jezika in dežele). SC (1.1.4.1), SC (1.3.1.1), SC (1.3.2.1)

Splošne sporazumevalne vsebine dijaki spoznavajo in nadgrajujejo po načelu spiralnosti. Poleg omenjenih vsebin so pomembne tudi vsebine drugih predmetnih in strokovnih področij ter vsebine, ki se navezujejo na skupne cilje z različnih področij. Takšen način poučevanja vodi do celostne obravnave vsebin, saj spodbuja tudi miselne procese višjih taksonomskih ravni, razvijanje pozitivnih stališč in sposobnost kritičnega mišljenja. Obravnava vsebine, kot je npr. varovanje okolja, spodbuja dijake k razmišljanju o etičnih načelih (pravičnosti, enakopravnosti in sočutja) in izražanju stališč v tujem jeziku, kar vodi v poglobljeno razumevanje jezika in celosten razvoj jezikovnih zmožnosti. SC (1.3.1.1) Element gimnazijskega programa, ki omogoča interdisciplinarni pristop, je interdisciplinarni tematski sklop (https://www.zrss.si/pdf/ITS_prirocnik.pdf) (ITS), tj. vsebinsko zaokrožena celota, s katero se uresničujejo in poglobljajo medsebojno povezani cilji najmanj treh disciplin oziroma predmetov.

V nadaljevanju navedeni (minimalni) standardi znanj, ki jih je treba doseči ob koncu programa, temeljijo na temah in ne na sporazumevalnih vsebinah, zato učitelji ustrezne sporazumevalne vsebine izberejo sami. Metode in oblike dela za doseg ciljev in standardov pri tem prilagodijo dijakom in njihovim zmožnostim. Teme se pri pouku prepletajo, zato števila ur za določeno temo ni mogoče natančno opredeliti in je prepuščena učiteljevi presoji.

Več o načrtovanju učenja, poučevanja, spremljanja napredka, preverjanja in ocenjevanja znanja ter evalvaciji lahko preberete v priloženi datoteki *Načrtovanje učenja, poučevanja, spremljanja napredka, preverjanja in ocenjevanja znanja ter evalvacija*

([https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Načrtovanje učenja, poučevanja, spremljanja napredka, preverjanja in ocenjevanja znanja ter evalvacija .docx](https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Načrtovanje_učenja_poučevanja_spremljanja_napredka_preverjanja_in_ocenjevanja_znanja_ter_evalvacija.docx)).

VII. Učenje zunaj razrednega okolja

Sestavni del učenja tujega jezika je tudi učenje zunaj razrednega okolja, s katerim dijak utrjuje oz. nadgrajuje znanje, veščine in zmožnosti v resničnih in raznolikih resničnih življenjskih situacijah. Obenem s tem dijak razvija strategije samostojnega učenja, krepi avtonomijo ter soodgovornost za lasten proces učenja in pridobljeno znanje.

Priložnosti za učenje tujega jezika zunaj razrednega okolja so:

- » branje knjig, revij in stripov v tiskani ali digitalni obliki,
- » raziskovanje in iskanje virov za pripravo govorne ali projektne naloge,
- » poslušanje glasbe in podcastov,
- » gledanje krajših videoposnetkov prek spletnih platform,
- » pisanje kratkih sporočil ali blogov, snemanje vlogov,
- » sodelovanje na spletnih forumih, v spletnih klepetalnicah ali na družbenih omrežjih,
- » sodelovanje v mednarodnih izmenjavah in projektih,
- » udeležba na strokovnih ekskurzijah v tujini,
- » obisk sejmov, muzejev ali galerij,
- » udeležba na kulturnih in športnih prireditvah itd.

VIII. Vloga in vključenost skupnih ciljev

Skupni cilji so temeljna znanja, veščine in zmožnosti, pomembni za sedanjost in prihodnost posameznikov. Naš cilj je dijak, ki ima v času izobraževanja priložnosti za razvoj temeljnih spretnosti in pridobitev kakovostnega znanja s področja splošne izobrazbe. To mu zagotavlja trdno vseživljenjsko osnovo za uspešno delovanje v kompleksnih in hitro spreminjajočih se okoliščinah. Skupni cilji se lahko uresničujejo skozi predmetne učne cilje, učne vsebine (tj. sporazumevalne vsebine) ali ustrezne pristope k poučevanju (didaktiko). Učitelj naj se zato seznani z vsemi skupnimi cilji in ne le s tistimi, ki jih določa učni načrt, saj jih bo le tako lahko po lastni presoji razvijal in uresničeval pri svojih dijakih. Tako bo podprl njihov celostni razvoj in pozitivno vplival na kakovost njihovega bodočega zasebnega in poklicnega življenja.

V učni načrt in didaktična priporočila je vključenih precej skupnih ciljev s področja *jezika, državljanstva, kulture in umetnosti*, še zlasti s podpodročja *jezika*. Vključitev teh skupnih ciljev poudarja pomen jezikovnih zmožnosti, branja in bralne pismenosti. S tem področjem je neločljivo povezana tudi *digitalna kompetentnost*, še zlasti digitalno komuniciranje, saj je jezik ključno orodje za posredovanje, iskanje in sprejemanje informacij. Poleg obeh že izpostavljenih področij so vključeni tudi cilji področij *zdravja in dobrobiti, trajnostnega razvoja in podjetnosti*.

IX. Razvijanje digitalne kompetentnosti in uporaba digitalne tehnologije ter umetne inteligence

Učitelj sistematično razvija digitalne kompetence dijakov, pri čemer so mu v pomoč skupni cilji s področja digitalne kompetentnosti, ki so umeščeni v ta učni načrt. Pri tem mu je v pomoč *DigComp 2.2 - Okvir digitalnih kompetenc za državljane* (<https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/n0n2c3c>). Učitelj naj uvodoma preveri, ali imajo dijaki razvito določeno digitalno kompetenco. Če ugotovi, da ne, naj se njenega razvijanja loti sistematično in načrtno: od predstavitve izbrane digitalne kompetence do priprave dejavnosti, pri katerih bodo dijaki razvijali spretnosti in mehčali svoja stališča. Načrten in sistematičen razvoj digitalnih kompetenc zahteva pouk v računalniški učilnici ali v običajni učilnici s pomočjo prenosnikov, tablic ali telefonov. Uporaba digitalne tehnologije in umetne inteligence pri pouku tujega jezika naj zgolj podpira doseganje ciljev pouka. Smiselna je, če prispeva k lažjemu razumevanju učnih vsebin, ohranjanju motivacije za učenje in izboljšanju učnih dosežkov. Vključevanje sodobnih tehnologij v učni proces naj krepí razvoj dijakovih digitalnih kompetenc, kot so:

- » brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij in digitalnih vsebin (<https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/qdfrqan>), (4.1.1.1)
- » vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin (<https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/9m5qc5a>), (4.1.2.1)
- » interakcija z uporabo digitalnih tehnologij (<https://aplikacijaun.zrssi.si/api/link/mawqrwf>), (4.2.1.1)

Osmišljena uporaba sodobnih tehnologij in umetne inteligence pri pouku oz. individualnem učenju naj dijaka usmerja k aktivnemu in samostojnemu učenju. Učitelj naj pri načrtovanju pouka razmisli o prednostih, ki jih prinaša digitalna tehnologija, preveri razvitost potrebne digitalne kompetence pri dijakih in nato opredeli cilje, učno vsebino, dejavnosti, načine preverjanja in ocenjevanja znanja ter izbere primerno učno in programsko okolje.

Digitalno tehnologijo lahko uporabimo pri razvijanju vseh tem:

- » sprejemanje lahko razvijamo z uporabo platform z videoposnetki (s podnapisi ali brez njih), e-bralnikov, spletnih slovarjev oz. prevajalnikov, aplikacij za učenje jezikov in velikih jezikovnih modelov ter poslušanjem zvočnih knjig, podkastov itd.;
- » pri razvijanju tvorjenja in interakcije lahko uporabimo spletne platforme za komunikacijo (npr. videoklici), družbena omrežja, elektronsko pošto, klepetalnice, forume, aplikacije za snemanje govora, aplikacije za pretvarjanje pisnih besedil v govorjena, virtualne asistente na pametnih napravah, platforme za ustvarjanje predstavitev, velike jezikovne modele itd.;
- » sporazumevalne jezikovne zmožnosti lahko poleg zgoraj omenjenega razvijamo tudi z interaktivnimi kvizi, spletnimi igrami, ustvarjanjem vlogov itd.;

- » posredovalno, raznojezično in medkulturno zmožnost lahko razvijamo z uporabo aplikacij oz. orodij za snemanje govora, videoklicev, e-pošte, družbenih omrežij, spletnih klepetalnic, virtualne resničnosti itd.

X. Sodelovalno učenje

Sodelovalno učenje je izobraževalni pristop, pri katerem si dijaki medsebojno pomagajo, se sporazumevajo in učijo drug od drugega, da bi dosegli skupne učne cilje.

Sodelovalno učenje je pomembno, ker dijake spodbuja k aktivnemu sodelovanju in večji vključenosti v učni proces, izboljšuje razumevanje, razvija komunikacijske spretnosti, spodbuja kritično mišljenje, krepi socialne veščine in povečuje motivacijo. Dijake pripravlja na resnično življenje, saj so veščine sodelovanja, komunikacije in timskega dela ključne za uspeh v poklicnem življenju. S pomočjo sodelovalnega dela dijaki razvijajo zmožnost sodelovanja, podajanja in uresničevanja predlogov, kar prispeva h kakovostnemu spreminjanju skupnosti in ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost - (1.2.3.1), (1.2.3.2), (3.3.2.1), (3.3.1.1), (3.3.3.1), (3.3.3.2), (3.3.4.1).

Sodelovalno učenje je še zlasti pomembno pri dejavnostih, s katerimi dijaki razvijajo podjetnostno kompetenco (gl. skupne cilje področja 5, še zlasti (5.2.4.1), (5.2.4.2), (5.2.4.3), (5.3.1.1), (5.3.4.1), (5.3.4.2), (5.2.2.1)). Te dejavnosti naj temeljijo na ustvarjanju priložnosti za reševanje resničnih problemov, spodbujanju sodelovanja in razvijanju ustvarjalnega mišljenja. Delo naj poteka v skupinah, v katerih si dijaki razdelijo vloge ter se učijo sodelovanja, sporazumevanja in mreženja. Dijaki naj bodo v čim večji meri vključeni v vse faze procesa – od prepoznavanja problema, priprave nabora možnih rešitev, izbire optimalne rešitve na podlagi vnaprej določenih kriterijev, do razvijanja možne rešitve. Pomembno je, da načrtujejo in upravljajo različne vire, kot so materialni in finančni viri ter zunanje osebe kot vir znanja. Učitelj naj dijake spodbuja k učenju na podlagi izkušenj, refleksiji svojih odločitev in evalvaciji rezultatov. S takšnim pristopom bodo razvijali ustvarjalnost, odgovornost, prilagodljivost in sposobnost prenosa idej v prakso.

Sodelovalno učenje lahko uporabimo pri razvijanju vseh tem.

Sprejemanje lahko razvijamo z uporabo različnih oblik sodelovalnega učenja, kot so npr.:

- » igre vlog oz. simulacije resničnih situacij,
- » skupinske razprave,
- » povratne informacije sošolcev,
- » skupinsko gledanje videoposnetkov ipd.,
- » skupinsko branje,
- » kvizi in igre.

Oblike sodelovalnega učenja pri razvijanju tvorjenja so npr.:

- » igre vlog oz. simulacije resničnih situacij,
- » pripovedovanje zgodb ali anekdot,
- » povratne informacije sošolcem,

- » skupinske predstavitve,
- » skupinsko urejanje besedila ipd.,
- » sodelovalno pisanje zgodb ali scenarijev,
- » uporaba digitalnih platform pri skupnem pisanju in urejanju besedil,
- » skupinski projekti (npr. raziskovalne ali projektne naloge).

Pri razvoju interakcije lahko uporabimo različne oblike sodelovalnega učenja, kot so npr.:

- » igre vlog oz. simulacije resničnih situacij,
- » skupinske razprave,
- » skupinski projekti,
- » kvizi in tekmovanja,
- » skupinsko pisanje dokumentov (npr. poročil),
- » sodelovalno pisanje na spletu z uporabo spletnih orodij,
- » povratne informacije sošolcem,
- » sodelovanje v spletnih forumih ali blogih,
- » naloge z velikimi jezikovnimi modeli,
- » dopisovanje med dijaki,
- » spletne delavnice,
- » spletni seminarji.

Za razvijanje posredovanja, raznojezične in medkulturne zmožnosti lahko uporabimo različne oblike sodelovalnega učenja, kot so npr.:

- » skupinsko povzemanje besedil,
- » skupinsko prevajanje,
- » skupinske razprave,
- » skupinski projekti,
- » igre vlog oz. simulacije resničnih situacij,
- » dopisovanje z vrstniki iz drugih držav in kulturnih okolij,
- » spletne izmenjave z dijaki iz drugih držav,
- » sodelovanje v spletnih forumih ali blogih z vrstniki iz različnih držav in kulturnih okolij.

Pri razvijanju sporazumevalnih jezikovnih zmožnosti pa lahko uporabimo npr.:

- » sodelovalne slovnične vaje,
- » kvize, tekmovanja,
- » igre vlog in simulacije resničnih situacij,
- » skupinsko pisanje povzetkov ali zgodb,
- » sodelovalno pisanje na spletnih platformah, sodelovanje v spletnih forumih ali blogih,
- » povratne informacije sošolcem,
- » mednarodne izmenjave in spletno sodelovanje,
- » skupinske razprave in debate.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

SPREJEMANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Sprejemanje (tj. sprejem, procesiranje in razumevanje ustnih in pisnih besedil ali avdiovizualnega gradiva) zajema tri skupine ciljev: razumevanje ustnega izražanja, razumevanje avdiovizualnega gradiva in bralno razumevanje. Pri govornih besedilih gre za sprejemanje govorjenih vnosnih besedil, pri čemer je komunikacija enostranska. Pri pisnih besedilih gre za sprejem pisnih vnosnih besedil. Pri avdiovizualnem vnosu gre za sprejemanje videoposnetkov ter odlomkov filmov ali serij.

Dijak pri tem širi jezikovni repertoar (nabor besedišča in različnih jezikovnih struktur), ki zadostuje tudi v bolj zapletenih in nepredvidljivih situacijah. Razvija zavedanje o ustaljenih oziroma pričakovanih vzorcih in normah vljudnega sporazumevanja. Prepozna vrste vnosnih besedil (slušna ali bralna, govorjena v živo ali posneta in/ali posredovana preko medijev), ki so avtentična, daljša, občasno kompleksna in abstraktna, ter jih kritično presoja. Nadgrajuje razumevanje standardno sprejete izgovarjave in jezikovnih različic.

Dijak razvija tudi strategije sprejemanja (kot so iskanje podatkov, sklepanje o pomenu neznanih besed, prepoznavanje glavnih misli, dejstev, stališč idr.). Bralno razumevanje nadgrajuje z učinkovito rabo referenčnih orodij (npr. priročniki, slovarji).

Učitelj spremlja, preverja in ocenjuje dijakovo razumevanje različnih vnosnih besedil.

Po svoji presoji učitelj izbira splošne sporazumevalne vsebine, ki lahko predvsem v strokovnih gimnazijah vključujejo tudi strokovna besedila.

V temo je vključen tudi razvoj skupnih ciljev s področja jezika, državljanstva, kulture in umetnosti, zdravja in dobrobiti ter digitalne kompetentnosti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri razvijanju sprejemanja je treba upoštevati, da to področje ni samostojno, temveč se razvija v soodvisnosti s tvorjenjem, interakcijo, posredovanjem, raznojezično in medkulturno zmožnostjo ter s sporazumevalnimi jezikovnimi zmožnostmi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Pri razumevanju ustnega izražanja in avdiovizualnega gradiva dijak sprejema in procesira govorjeno besedilo, v povezavi z interakcijskimi dejavnostmi pa se nanj tudi odziva. Zahtevnost ali težavnost besedila določajo kompleksnost struktur, besedišča, prisotnost vidnih in slušnih podpor, koncepti, lahko pa tudi hitrost govora, jasnost izgovarjave, narečne značilnosti, šumi, motnje ipd.

K razvijanju bralnega razumevanja pristopamo celostno, to je s stališča celotnega besedila in v povezavi z obbesedilnimi prvinami (npr. slikovno gradivo, oblika besedila). Pri tem dijaki razvijajo različne strategije branja. Vaje za razvijanje bralnega razumevanja so namenjene tudi prepoznavanju diskurzivnih oz. besedilnih značilnosti na nadstavčni ravni (koherenca in kohezija, register, terminološka ustreznost), da bodo lahko dijaki besedila brali ustrezno hitro in jih razumeli glede na njihov namen.

Poleg splošnih sporazumevalnih vsebin so pomembne tudi vsebine drugih predmetnih in strokovnih področij ter vsebine, ki se navezujejo na skupne cilje, kar podpira celostno učenje in povezuje znanje z resničnim življenjem.

RAZUMEVANJE USTNEGA IZRAŽANJA

CILJI

Dijak:

○: razvija razumevanje ustnega izražanja in nadgrajuje strategije poslušanja besedil.

SC (3.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
sledi vsakdanjim govorjenim besedilom o znanih in manj znanih vsebinah v standardnem jeziku, ki vključujejo tudi nekatere ustaljene idiomatske in pogovorne izraze;	sledi kompleksnejšim govorjenim besedilom, tudi z manj pogostimi idiomatskimi in nekaterimi nestandardnimi rabami jezika, pri čemer razločuje pomenske odtenke;
izlušči bistvo in večino podrobnosti govorjenih besedil o konkretnih in abstraktnih vsebinah tudi v manj predvidljivih okoliščinah (npr. zvoki iz ozadja);	izlušči bistvo in podrobnosti kompleksnih govorjenih besedil o konkretnih in abstraktnih vsebinah tudi v nepredvidljivih okoliščinah (npr. zvoki iz ozadja);
sledi časovnemu zaporedju, npr. v zgodbi ali anekdoti, ter daljšemu pogovoru in kompleksni argumentaciji, če mu je vsebina blizu;	sledi časovnemu zaporedju, npr. v zgodbi ali anekdoti, ter daljšemu pogovoru oziroma razpravi o abstraktnih in kompleksnih temah, ne glede na poznavanje tematike; občasno mora morda preveriti podrobnosti, zlasti če ne pozna jezikovne različice govorjenega besedila;
v govorjenem besedilu prepozna stališče govornika o aktualnih vsebinah in ga loči od navedenih dejstev.	v govorjenem besedilu prepozna stališče govornika o raznolikih vsebinah in ga zlahka loči od navedenih dejstev.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju razumevanja ustnega izražanja lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti.

Strategije za razumevanje ustnega izražanja:

- » strategije za prepoznavanje glavnih točk in za preverjanje pravilnosti razumevanja s pomočjo opor v sobesedilu,
- » strategije sklepanja o sogovorčevem stališču, razpoloženju in namenih na podlagi sobesedilnih, slovničnih in besednih sporočilnih signalov,
- » strategije zapolnjevanja vrzeli v razumevanju,
- » strategije pripravljavanja zapiskov ob poslušanju.

Nabor možnih izhodiščnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

Predavanja, govori, poročila in aktualne informativne oddaje, predstavitve, objave, telefonska in druga sporočila, razprave, debate, okrogle mize, pogovori in javne objave, intervjuji, novice, obvestila, navodila, reklame, turistični zvočni in televizijski posnetki, običaji, športni komentarji, navodila (npr. na policiji, carini, letališču), informacije po telefonu, avtomatski odzivniki, vreme, prometna obvestila, dokumentarne in pogovorne oddaje, radijske, televizijske, gledališke in multimedijske predstave, filmi ter pesmi.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje ustnega izražanja

- » Odgovori na vprašanja z namenom osvetlitve predhodnega znanja,
- » zapisovanje ključnih informacij, glavnih misli, vprašanj, pojmov, neznanih izrazov (pisanje zapiskov),
- » ugibanje vsebine na podlagi naslova ali nekaj ključnih podatkov,
- » izbira pravega odgovora oz. pravih odgovorov z naborom,
- » izbira alternativnega tipa,
- » risanje, skiciranje po navodilih,
- » povezovanje vsebine povedanega s ključnimi povedmi, naslovi, številkami,
- » povezovanje vprašanj in odgovorov, naslova z besedilom, povedi in odstavka, delov povedi ipd.,
- » urejanje in razvrščanje besed in/ali delov povedi v poved, povedi v odstavke, odstavke v besedilo ipd.,
- » dopolnjevanje besedila s ključnimi informacijami, številkami, pojmi,
- » tvorjenje vprašanj o povedanem,
- » dopolnjevanje shem, miselnih vzorcev s ključnimi informacijami, ki povzemajo vsebino povedanega,
- » dopolnjevanje besedila s povedmi ali deli povedi,
- » povzemanje vsebine povedanega s shemo 5 W-jev (*Who, What, When, Where, Why*) ali z grafičnim prikazom vzrokov in posledic,
- » odgovori na odprta in zaprta vprašanja o vsebini slišane besedila,
- » različne interaktivne dejavnosti (npr. sodelovanje v dejavnostih, pri katerih dijaki poslušajo in se odzivajo na navodila, vprašanja ipd.),

- » pisanje in ustvarjanje svojih verzij dogodkov glede na dano vsebino (npr. pri zgodbah),
- » pisanje in ustvarjanje svojih podnapisov, napisov pod slikami, shemami ter ilustracijami, ki so jih sami ustvarili glede na slišano besedilo,
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže razumevanje ustnega izražanja z nebesednim ali besednim odzivom (govornim, npr. postavljanje dodatnih vprašanj, ali pisnim) s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Učitelj ovrednoti razumevanje ustnega izražanja na podlagi opisnih kriterijev, ki jih natančneje opredeli glede na besedilno vrsto oz. (jezikovno) dejavnost.

Razumevanje ustnega izražanja preverjamo in ocenjujemo z naslednjimi tipi nalog:

- » naloge izbirnega tipa,
- » naloge alternativne izbire (prav/narobe),
- » naloge povezovanja (vprašanj in odgovorov, naslova z besedilom, povedi in odstavka, delov povedi ipd.),
- » naloge dopolnjevanja (dokončevanje ali vstavljanje povedi, izpolnjevanje praznih mest v besedilu ipd.),
- » naloge urejanja in razvrščanja (besed in/ali delov povedi v poved, povedi v odstavek, odstavkov v besedilo ipd.),
- » naloge s kratkim odgovorom,
- » naloge povzemanja,
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » razumevanje glavnih misli in poudarkov,
- » prepoznavanje bistva sporočila,
- » razumevanje splošnih informacij in specifičnih podatkov,
- » prepoznavanje zaporedja dogodkov,
- » prepoznavanje besedilne vrste,
- » razumevanje dejstev in stališč.

Z njimi učitelj preverja, spremlja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

RAZUMEVANJE AVDIOVIZUALNEGA GRADIVA

CILJI

Dijak:

O: razvija razumevanje avdiovizualnega gradiva in ob tem nadgrajuje strategije poslušanja z gledanjem in primerjanja ter kritičnega vrednotenja vsebin.

SC (4.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
razbere vsebino avdiovizualnega gradiva v standardnem jeziku ali poznani različitosti;	razbere vsebino avdiovizualnega gradiva, v katerem se uporabljajo najpogostejši idiomatski in pogovorni izrazi, ter večino pomenskih odtenkov in implicitnih pomenov, če je gradivo v standardnem jeziku ali poznani različitosti;
izlušči glavne točke iz utemeljitev in razprav v avdiovizualnem gradivu.	razbere vsebino utemeljitev in razprav tudi v zahtevnem avdiovizualnem gradivu in jo vrednoti.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju razumevanja avdiovizualnega gradiva lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti.

Strategije za razumevanje avdiovizualnega gradiva:

- » strategije za prepoznavanje glavnih točk in za preverjanje pravilnosti razumevanja s pomočjo opor v kontekstu,
- » strategije sklepanja o sogovorčevem stališču, razpoloženju in namenih na podlagi sobesedilnih, slovničnih in besednih sporočilnih signalov,
- » strategije zapolnjevanja vrzeli v razumevanju,
- » strategije pripravljanja zapiskov ob poslušanju.

Nabor možnih vrst avdiovizualnega gradiva in načinov razvijanja teme

Predavanja, govori, poročila in aktualne informativne oddaje, predstavitev, objave, razprave, debate, okrogle mize, pogovori in javne objave, pesmi, intervjuji, novice, obvestila, navodila, reklame, turistični zvočni in televizijski posnetki, običaji, športni komentarji, navodila (npr. na policiji, carini, letališču), vreme, prometna obvestila, dokumentarne in pogovorne oddaje, televizijske, gledališke in multimedijske predstave in filmi.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje razumevanja avdiovizualnega gradiva

- » Odgovori na vprašanja z namenom osvetlitve predhodnega znanja,
- » zapisovanje ključnih informacij, glavnih misli, vprašanj, pojmov, neznanih izrazov (pisanje zapiskov),
- » ugibanje vsebine na podlagi naslova ali nekaj ključnih podatkov,
- » izbira pravega odgovora oz. pravih odgovorov z naborom,
- » izbira alternativnega tipa,
- » risanje, skiciranje po navodilih,
- » povezovanje vsebine videne in povedane s ključnimi povedmi, naslovi, številkami,
- » povezovanje vprašanj in odgovorov, naslova z besedilom, povedi in odstavka, delov povedi ipd.,
- » urejanje in razvrščanje besed in/ali delov povedi v poved, povedi v odstavke, odstavkov v besedilo ipd.,
- » dopolnjevanje besedila s ključnimi informacijami, številkami, pojmi,
- » tvorjenje vprašanj o vidnem in povedanem,
- » dopolnjevanje shem, miselnih vzorcev s ključnimi informacijami, ki povzemajo vsebino videne in povedane,
- » dopolnjevanje besedila s povedmi ali deli povedi,
- » povzemanje vsebine videne in povedane s shemo 5 W-jev (*Who, What, When, Where, Why*) ali z grafičnim prikazom vzrokov in posledic,
- » odgovori na odprta in zaprta vprašanja o vsebini videne in povedane,
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže razumevanje avdiovizualnega gradiva z nebesednim ali besednim odzivom (govornim, npr. postavljanje dodatnih vprašanj, ali pisnim) s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Učitelj ovrednoti razumevanje avdiovizualnega gradiva na podlagi opisnih kriterijev, ki jih natančneje opredeli glede na vrsto avdiovizualnega gradiva oz. (jezikovno) dejavnost.

Razumevanje avdiovizualnega gradiva preverjamo in ocenjujemo z naslednjimi tipi nalog:

- » naloge izbirnega tipa,
- » naloge alternativne izbire (prav/narobe),
- » naloge povezovanja (vprašanj in odgovorov, naslova z besedilom, povedi in odstavka, delov povedi ipd.),
- » naloge dopolnjevanja (dokončevanje ali vstavljanje povedi, izpolnjevanje praznih mest v besedilu ipd.),

- » naloge urejanja in razvrščanja (besed in/ali delov povedi v poved, povedi v odstavek, odstavkov v besedilo ipd.),
- » naloge s kratkim odgovorom,
- » naloge povzemanja,
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » razumevanje glavnih misli in poudarkov,
- » prepoznavanje in razumevanje bistva sporočila,
- » razumevanje splošnih informacij in specifičnih podatkov,
- » prepoznavanje zaporedja dogodkov,
- » prepoznavanje besedilne vrste,
- » razumevanje dejstev in stališč.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

BRALNO RAZUMEVANJE

CILJI

Dijak:

○: ob branju različnih vrst neumetnostnih in umetnostnih besedil spoznava njihove značilnosti in zakonitosti ter razvija splošno bralno razumevanje; ob tem uporablja in nadgrajuje različne bralne strategije in strategije iskanja podatkov,

SC (1.1.4.1 | 4.1.1.1 | 1.1.2.1)

○: z branjem umetnostnih besedil razvija razumevanje, doživljanje, interpretacijo, analizo ter vrednotenje umetnostnih besedil.

SC (1.1.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
razbere vsebino v različnih, jasno strukturiranih besedilih z dokaj širokim naborom besedišča in jezikovnih struktur, tudi z nekaj ustaljenimi idiomatskimi rabami in pogovornimi izrazi, ki so povezana z vsakdanjim življenjem in trenutnim družbenim okoljem, s konkretnimi in delno abstraktnimi vsebinami;	razbere vsebino v zelo različnih, tudi vsebinsko zahtevnejših besedilih, ki so lahko zapletena in ponekod nejasno strukturirana, s širokim naborom besedišča in jezikovnih struktur, z najpogostejšimi idiomatskimi rabami in pogovornimi izrazi, o konkretnih in abstraktnih vsebinah;
prepozna zaporedje dogodkov, dojame bistvo in razbere večino podrobnosti in eksplicitno izraženih stališč, čustev in mnenj v izvirnih besedilih, pretežno v standardni različici jezika; besedilo lahko po potrebi ponovno prebere in si pomaga z referenčnimi viri;	prepozna zaporedje dogodkov, dojame bistvo in razbere podrobnosti, vključno z večino implicitno in eksplicitno izraženih stališč, čustev in mnenj v izvirnih besedilih ne glede na uporabljeno standardno ali poznano različico jezika (knjižni, pogovorni jezik itd.); težavna mesta lahko po potrebi večkrat prebere in si pomaga z referenčnimi viri;
prepozna izraženo stališče o znanih temah in ga loči od navedenih dejstev; prepozna različna razmerja med argumenti, problemi in rešitvami, vzroki in posledicami itd.;	prepozna izraženo stališče o raznolikih temah in ga loči od navedenih dejstev; razbere različna razmerja med argumenti, problemi in rešitvami, vzroki in posledicami itd.;
razbere vsebino umetnostnih besedil, tvorjenih v sodobnem standardnem jeziku ali poznani različici, v jasnem in preprostem jeziku;	brez posebnih težav razbere vsebino umetnostnih besedil, tvorjenih v sodobnem standardnem jeziku ali poznani različici, in prepozna večino implicitnih pomenov in idej;
izvirno umetnostno besedilo interpretira, analizira in vrednoti na ravni vsebine, tem in likov.	izvirno umetnostno besedilo poglobljeno interpretira, analizira in vrednoti na ravni vsebine, tem, likov, slogovnih in žanrskih posebnosti.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju bralnega razumevanja lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti. Ob tem posebno pozornost namenimo tudi motivaciji za branje

in razvijanju bralne kulture, saj spodbuja kritično mišljenje, ustvarjalnost in sposobnost izražanja. Pomembno je, da si vzamemo čas za branje, saj to ne le izobražuje, temveč tudi navdihuje in pomirja.

Bralne strategije in strategije iskanja podatkov:

- » strategije iskanja, analize in sinteze splošnih in specifičnih podatkov, glavnih točk ter utemeljitev v besedilu (iskalno in natančno branje),
- » strategije za preverjanje razumevanja s pomočjo opor v sobesedilu,
- » strategije učinkovite uporabe slovarjev in različnih elektronskih in drugih referenčnih gradiv ter virov za zapolnjevanje informacijskih vrzeli,
- » strategije kritičnega vrednotenja podatkov in virov podatkov. (4.1.2.1)

Dijak prepozna zakonitosti besedil glede na vrsto diskurza (argumentativna, opisovalna, razlagalna, pripovedovalna, z namenom dajanja navodil in komunikacijska besedila).

Nabor možnih izhodiščnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

Časopisni članki, poljudnoznanstveni in strokovni prispevki, odlomki književnih besedil, letaki, navodila, obrazci, obvestila, opisi oseb, krajev dežel itd., ocene filmov in knjig, opozorila, oznake, pisma (osebna in uradna), sporočila, plakati, povzetki, recepti, reklamna besedila, slovarska gesla in razlage, sporedi (radio, TV), stripi, šale, zapiski, zgodbe, življenjepisi itd. v tiskani ali digitalni obliki.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje bralnega razumevanja

- » Odgovori na vprašanja z namenom osvetlitve predhodnega znanja,
- » zapisovanje ključnih informacij, glavnih misli, vprašanj, pojmov, neznanih izrazov (pisanje zapiskov),
- » ugibanje vsebine na podlagi naslova ali nekaj ključnih podatkov,
- » izbira pravega odgovora oz. pravih odgovorov z naborom,
- » izbira alternativnega tipa,
- » risanje, skiciranje po navodilih,
- » povezovanje vsebine prebranega s ključnimi povedmi, naslovi, številkami,
- » povezovanje vprašanj in odgovorov, naslova z besedilom, povedi in odstavka, delov povedi ipd.,
- » urejanje in razvrščanje besed in/ali delov povedi v poved, povedi v odstavke, odstavke v besedilo ipd.,
- » dopolnjevanje besedila s ključnimi informacijami, številkami, pojmi,
- » tvorjenje vprašanj o prebranem,
- » dopolnjevanje shem, miselnih vzorcev s ključnimi informacijami, ki povzemajo vsebino prebranega,
- » dopolnjevanje besedila s povedmi ali deli povedi,

- » povzemanje vsebine prebranega s shemo 5 W-jev (*Who, What, When, Where, Why*) ali z grafičnim prikazom vzrokov in posledic,
- » odgovori na odprta in zaprta vprašanja o vsebini prebranega,
- » ustvarjanje scenarijev za videe o vsebini prebranega,
- » različne interaktivne dejavnosti (npr. sodelovanje v dejavnostih, pri katerih dijaki poslušajo in se odzivajo na navodila, vprašanja ipd.),
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

Poleg tega je treba upoštevati, da so besedila tiskana ali digitalna. ^{SC} (4.1.1.1) Branje tiskanih in digitalnih besedil se lahko precej razlikuje, vendar imata oba načina svoje prednosti in slabosti. Poleg dostopnosti besedil (v fizični obliki oz. na različnih napravah) je treba opozoriti še na:

- » interaktivnost (tiskana besedila spodbujajo osredotočenost brez možnosti povezav do drugih vsebin, kar je značilnost digitalnih besedil);
- » kognitivne učinke (tiskana besedila spodbujajo poglobljeno branje in boljšo prostorsko predstavo, digitalna pa npr. spodbujajo skakanje med stranmi, kar lahko zmanjša osredotočenost in sposobnost poglobljenega razumevanja);
- » estetiko in fizično izkušnjo (tiskana besedila imajo estetsko vrednost in občutek fizične prisotnosti, digitalna besedila pa omogočajo prilagoditev nastavitvev ipd.).

Učitelj naj zato med poukom dijakom ponudi branje tiskanih in digitalnih besedil ter oboje smiselno preplete.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže razumevanje prebranega gradiva z nebesednim ali besednim odzivom (govornim ali pisnim) s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Učitelj ovrednoti bralno razumevanje na podlagi opisnih kriterijev, ki jih natančneje opredeli glede na besedilno vrsto oz. (jezikovno) dejavnost.

Bralno razumevanje preverjamo in ocenjujemo z naslednjimi tipi nalog:

- » naloge izbirnega tipa,
- » naloge alternativne izbire (prav/narobe),
- » naloge povezovanja (vprašanj in odgovorov, naslova z besedilom, povedi in odstavka, delov povedi ipd.),
- » naloge dopolnjevanja (dokončevanje ali vstavljanje povedi, izpolnjevanje praznih mest v besedilu ipd.),
- » naloge urejanja in razvrščanja (besed in/ali delov povedi v poved, povedi v odstavek, odstavkov v besedilo ipd.),
- » naloge s kratkim odgovorom,

- » naloge povzemanja,
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » razumevanje glavnih misli in poudarkov,
- » prepoznavanje in razumevanje bistva sporočila,
- » razumevanje splošnih informacij in specifičnih podatkov,
- » prepoznavanje zaporedja dogodkov,
- » prepoznavanje vrste besedila,
- » razumevanje dejstev in stališč.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

TVORJENJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tvorjenje zajema dve skupini ciljev: ustno in pisno izražanje. Dijak v okviru ustnih in pisnih dejavnosti izboljšuje kakovost formalnega in neformalnega tvorjenja v skladu z zakonitostmi obravnavanih besedilnih vrst. Razvija zmožnost uporabe ustreznih jezikovnih sredstev na ravni besedila in njegove zgradbe (kohezivnost, koherenca). Pri tem nadgrajuje strategije tvorjenja, ki vključujejo načrtovanje (razmislek o tem, kako izraziti bistvo tega, kar sporočamo), izvedbo načrtovane ustne in pisne dejavnosti (npr. nadomeščanje/kompenziranje), (samo)nadzorovanje in (samo)popravljanje.

V temo je vključen tudi razvoj skupnih ciljev s področja jezika, državljanstva, kulture in umetnosti ter digitalne kompetentnosti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri razvijanju tvorjenja je treba upoštevati, da to področje ni samostojno, temveč se razvija v soodvisnosti s sprejemanjem, interakcijo, posredovanjem, raznojezično in medkulturno zmožnostjo ter s sporazumevalnimi jezikovnimi zmožnostmi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Dijaki pri tvorjenju razvijajo in nadgrajujejo sposobnost izražanja misli, idej in informacij v govorni in pisni obliki. (1.3.4.2) Pri poučevanju tvorjenja je treba upoštevati, da gre za kompleksen proces, ki vključuje različne jezikovne, pragmatične in sociolingvistične vidike. Zmožnosti tvorjenja so lahko med dijaki ob začetku srednješolskega izobraževanja zelo raznolike, zato je smiselno pri poučevanju pisnih in govornih zmožnosti vključevati različne oblike podpornih strategij.

Pri tem je treba pozornost posvečati razvijanju in nadgrajevanju govornih in pisnih zmožnosti z osmišljenimi dejavnostmi, ki bodo dijake usposobile in spodbudile, da se v različnih vsakodnevnih in posebnih okoliščinah primerno odzovejo na pisne, slušne ali vizualne iztočnice oziroma tvorijo ustrezno pisno oz. ustno besedilo.
(1.1.1.1)

Poleg splošnih sporazumevalnih vsebin so pomembne tudi vsebine drugih predmetnih in strokovnih področij ter vsebine, ki se navezujejo na skupne cilje, kar podpira celostno učenje in povezuje znanje z resničnim življenjem.

USTNO IZRAŽANJE

CILJI

Dijak:

O: razvija zmožnost splošnega ustnega izražanja in nastopanja (tudi s pomočjo multimedijske podpore), pri tem pa uporablja, razvija in nadgrajuje tvorbenne strategije.

SC (4.3.1.1 | 1.1.1.1 | 1.1.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
tvori jasne, podrobne in razvite opise, informacije in nasvete o najrazličnejših vsebinah iz bližnjega in širšega življenjskega okolja; svoje opise in predstavitev podkrepí s podatki in primeri;	tvori jasne, podrobne, sistematično razvite opise kompleksnih vsebin in natančno razloži razlike med podobnimi idejami, koncepti in vsebinami; uspešno vključuje podteme, razvija posamezne točke in jih ustrezno zaključí;
predstavi svoj pogled na aktualen problem ter navede prednosti in pomanjkljivosti različnih možnosti;	predstavi svoje mnenje in zastopa stališča o kompleksnem vprašanju, pri čemer natančno oblikuje svoje trditve in učinkovito poudari in utemelji pomembne vidike;
sistematično razvija argumentacijo, pri čemer ustrezno poudari bistvene točke ter svoje mnenje in stališča podkrepí z ustreznimi primeri in podrobnostmi;	sistematično razvija argumentacijo in jo logično predstavi, s primeri podkrepí bistvene točke, zastopa svoje mnenje in stališča, pri čemer upošteva mnenje in stališča prejemnika ter oblikuje ustrezen zaključek;
oblikuje jasno, sistematično predstavitev, ki je prilagojena pričakovanjem poslušalcev, pri čemer poudari bistvene točke in jih podkrepí z ustreznimi podrobnostmi; navaja razloge, ki govorijo v prid ali proti določenemu mnenju ali stališču ter osmisli prednosti in slabosti;	oblikuje jasno, sistematično in poglobljeno predstavitev kompleksnih vsebin, pri čemer svoja stališča podkrepí z daljšimi utemeljitvami in ustreznimi primeri; pri predstavitvi primerja in presoja alternativne predloge in argumente ter na njihovi podlagi oblikuje predpostavke;
tekoče nagovori poslušalce v zvezi z večino splošnih vsebin, tako da mu prejemnik sledi brez posebnega napora in težav;	jasno, tekoče in spontano nagovori poslušalce v zvezi s splošnimi in večino bolj specifičnih vsebin; z ustrezno uporabo poudarka in intonacije natančno izrazi pomenske odtenke;
prebrano umetnostno besedilo samostojno ustno interpretira in se nanj odziva glede na dane iztočnice, pri čemer ostaja na opisni ravni.	prebrano umetnostno besedilo samostojno in poglobljeno ustno interpretira, analizira in vrednoti.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju in nadgrajevanju ustnega izražanja učitelj uporablja različne učne metode in oblike dela, ki dijaka vodijo do tekočega, dobro strukturiranega in smiselnega izražanja ter suverenega nastopanja, obenem pa spodbujajo njegovo ustvarjalnost.

Govorne dejavnosti so vedno bolj kompleksne (v smislu stopnjevanja), npr. opis, interpretacija izkušenj, dogodkov, načrtov, stanj; izražanje odnosa in utemeljevanje mnenja o stvareh, ljudeh, dogodkih (doživljajskih, domišljijah idr.) ter o vsebini povedanega (strinjanje, zadržanost, nestrinjanje idr.); predstavljanje, interpretacija in utemeljevanje odnosa do literarnega dela itd.

Dijak pri tvorjenju govornih besedil razvija naslednje strategije:

- » načrtovanje in priprava pred govorno dejavnostjo,
- » kontekstualizacija, umeščanje informacij,
- » nadomeščanje, tj. uporabljanje parafraziranja in zapolnjevanja vrzeli v besedišču in v skladenjski zgradbi,
- » vrednotenje, sinteza in analiza,
- » povzemanje in interpretacija besedil in avdio(vizualnih) gradiv ter dogodkov,
- » (samo)nadzorovanje in (samo)popravljanje.

Nabor možnih ciljnih besedilnih vrst glede na načine razvijanja teme

- » Opisna besedila: predstavitev npr. oseb, krajev, predmetov, dogodkov, dejavnosti, izdelkov, izkušenj, shem, slik, grafov in ostalih slikovnih upodobitev;
- » pripovedna besedila: npr. pripoved, zgodba, anekdota, pravljica, pesem;
- » razlagalna besedila: besedila, ki pojasnjujejo koncepte, procese ali tehnike (npr. obvestilo, oglas, pojasnilo, mnenje);
- » argumentativna besedila: npr. predstavitev, razprave, v katerih se izražajo in utemeljujejo mnenja. SC
(1.1.4.1), SC (1.1.1.1)

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje ustnega izražanja

- » Priprava na ustno izražanje:
 - » raziskovanje, zbiranje podatkov, slikovnega gradiva, odločanje o uporabi primernih in učinkovitih orodij in aplikacij za predstavitev,
 - » uporaba pisnega odlomka, avdiovizualnega posnetka ipd., da si dijaki zapišejo ključne informacije, zapiske, opažanja,
 - » viharjenje možganov, zbiranje idej, osvetlitev ključnih podatkov, ki so povezani s predstavitvijo, z namenom osvetlitve predhodnega znanja,
 - » pregled in razlaga morebitnega novega besedišča, povezanega s predstavitvijo;
- » predstavitev: opisovanje, povzemanje, razlaga, poročanje, pripovedovanje ipd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in ustvarjalno rabo tujega jezika ter izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže zmožnost ustnega izražanja in uporabo strategij ustnega izražanja z enogovorno dejavnostjo s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Pri tem se drži vnaprej

predstavljenih navodil. Učitelj enogovorno dejavnost ovrednoti na podlagi opisnih kriterijev, ki jih natančneje opredeli glede na vrsto govorne dejavnosti.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » vsebino in sporočilnost,
- » zgradbo in vezljivost (koherenco in kohezijo),
- » besedišče in naravnost izraza,
- » jezikovno pravilnost,
- » izgovarjavo in gladkost (tekočnost).

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

PISNO IZRAŽANJE

CILJI

Dijak:

○: razvija splošno pisno izražanje in ustvarjalno pisanje na zahtevnejši ravni ter usvaja strategije tvorjenja neformalnih, manj formalnih in formalnih besedil.

SC (1.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
tvori jasne, krajše in daljše pisne sestavke s podrobnostmi o različnih vsebinah z znanih področij, v katerih primerja in povezuje podatke, trditve in argumente;	tvori jasne, dobro strukturirane krajše in daljše pisne sestavke s podrobnostmi o kompleksnih vsebinah z različnih, tudi manj znanih vsebinskih področij, v katerih primerja in povezuje podatke, trditve in argumente;
samostojno opisuje, pripoveduje, razlaga, komentira in argumentira resnične in izmišljene dogodke, literarna dela, delovanja in izkušnje, misli jasno povezuje v koherentno celoto;	v besedilih koherentno primerja, povezuje, razširi in podrobneje osvetli svoja stališča do dogodkov, literarnih del, delovanja in izkušenj z daljšimi dodatnimi pojasnili, razlogi in tehničnimi primeri;
upošteva osnovne značilnosti pisanja različnih besedilnih vrst;	upošteva značilnosti pisanja različnih besedilnih vrst;
uporablja strukture in konvencije različnih besedilnih zvrsti z ustreznim slogom in registrom glede na naslovnika, vrsto besedila in tematsko področje;	dosledno uporablja zahtevnejše strukture in konvencije različnih besedilnih zvrsti z ustreznim slogom in registrom glede na naslovnika, vrsto besedila in tematsko področje;
samostojno opisuje prebrano umetnostno besedilo in ga interpretira.	prebrano umetnostno besedilo samostojno interpretira, analizira in vrednoti.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju pisnega izražanja lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti, npr. pisanje raznolikih besedil, pri katerih poleg različnih vsebin prepoznavajo tudi oblike in slog pisanja, razvijajo svojo domišljijo in ustvarjalnost ter se znajo izražati tudi v digitalnem okolju.

Dijak pri tvorbi pisnih besedil razvija naslednje tvorbenne strategije:

- » načrtovanje, tj. miselna priprava pred pisanjem,
- » zapisovanje (osnutek, zapiski, opomniki idr.),
- » izpisovanje,
- » izpolnjevanje (tabele, vprašalniki, obrazci idr.),

- » prenašanje informacij,
- » nadomeščanje, tj. uporabljanje parafraziranja in zapolnjevanja vrzeli v besedišču in skladenjski zgradbi,
- » vrednotenje, sinteza in analiza,
- » povzemanje in interpretiranje besedil in avdio(vizualnih) gradiv ter dogodkov,
- » samonadzorovanje in samopopravljanje.

Nabor možnih ciljnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

Osebna in poluradna pisma, poročila, dnevniški zapisi, domišljajska besedila (zgodbe in pripovedi), elektronska sporočila, eseji (opisovalni, pripovedovalni), pisni sestavki (razpravljalni, razlagalni ali interpretativni, pisni sestavek esejistične narave), članki (šolski časopis, spletne strani, brošure idr.), reklamna besedila, ocene in komentarji (filma, knjige, gledališke igre idr.), opisi (dogodka, postopka idr.), povzetki, funkcijska besedila (navodila, življenjepisi, pismo, prošnja, prijava, pritožba, vabilo, zahvala, opravičilo, poizvedovanje, blog in druge spletne objave) idr.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje pisnega izražanja

- » Priprava na pisno izražanje:
 - » viharjenje možganov, zbiranje idej, osvetlitev ključnih podatkov, ki so povezani z namenom pisnega izražanja,
 - » premislek o ustreznem strukturiranju besedila, besedišču (npr. register), slovničnih strukturah, obliki (elementih zgradbe) in slogu pisanja,
 - » izdelava zasnove/koncepta pisnega izdelka;
- » tvorjenje pisnega izdelka: ustvarjanje pisnega izdelka z ustrezno izbiro besedišča, slovničnih struktur, elementov zgradbe glede na vsebino pisnega sestavka;
- » pregled pisnega izdelka:
 - » pregled rabe besedišča, popravljanje pravopisnih napak, pregled rabe jezikovnih struktur, elementov zgradbe,
 - » pregled vsebinske doslednosti, jasnosti, ustreznosti utemeljitev itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in ustvarjalno rabo tujega jezika ter izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže zmožnost in uporabo strategij pisnega izražanja s pisanjem različnih besedil oz. s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Učitelj ovrednoti pisne izdelke na podlagi opisnih kriterijev, ki jih po potrebi natančneje opredeli glede na besedilno vrsto oz. jezikovno dejavnost.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » vsebino in sporočilnost,
- » zgradbo in vezljivost (koherenco in kohezijo),
- » funkcijsko ustreznost izraza in besedišče,
- » jezikovno pravilnost.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

INTERAKCIJA

OBVEZNO

OPIS TEME

Interakcija zajema tri skupine ciljev: ustno, pisno in spletno interakcijo. Vključuje tako sprejemanje kot tvorjenje in je več kot le seštevek obeh. Osnovna značilnost interakcije je, da pri tem dve ali več oseb sinhrono ali asinhrono, lahko tudi z uporabo različnih pripomočkov (telefona in drugih naprav oziroma spletnih aplikacij), soustvarja diskurz. Pri razvijanju interakcije je poudarjena raba jezika za komunikacijske namene, saj različne oblike interakcije odražajo življenjske situacije, v katerih se osebe, ki so vanjo vključene, odzivajo na sporočila, pogajajo o pomenu in izmenjujejo (povratne) informacije. Učitelj spremlja, preverja in ocenjuje sporočilnost in jasnost izražanja, jezikovno kakovost, sodelovanje v interakciji ter rabo interakcijskih strategij, denimo prevzemanje vloge govorca (izmenjevanje vlog), sodelovanje in prošnjo za pojasnilo.

V temo je vključen tudi razvoj skupnih ciljev s področja jezika, državljanstva, kulture in umetnosti, digitalne kompetentnosti ter podjetnosti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri razvijanju interakcije je treba upoštevati, da to področje ni samostojno, temveč se razvija v soodvisnosti s sprejemanjem, tvorjenjem, posredovanjem, raznojezično in medkulturno zmožnostjo ter s sporazumevalnimi jezikovnimi zmožnostmi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

S pomočjo interakcije, ki odseva avtentične okoliščine, dijak pri pouku angleščine s sporazumevalnimi dejavnostmi razvija raznolike tvorbeno in sprejemniške sporazumevalne strategije.

Pri interakciji imajo sporočilnost, vsebina in funkcijska ustreznost prednost pred jezikovno pravilnostjo, v večini situacij se dopuščajo napake in nejasnosti, v pomoč je kontekst. Uspešna interakcija med drugim zahteva preverjanje, ali je bilo sporočilo pravilno razumljeno, sposobnost preoblikovanja, da se olajša razumevanje in odpravijo nesporazumi, sposobnost spoprijemanja s čustvenimi odzivi idr.

Poleg splošnih sporazumevalnih vsebin so pomembne tudi vsebine drugih predmetnih in strokovnih področij ter vsebine, ki se navezujejo na skupne cilje, kar podpira celostno učenje in povezuje znanje z resničnim življenjem.

USTNA INTERAKCIJA

CILJI

Dijak:

○: razvija zmožnost ustne interakcije ter usvaja in nadgrajuje z njo povezane interakcijske strategije.

SC (5.2.4.3 | 1.1.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
se spontano sporazumeva o vsakdanjih raznovrstnih vsebinah ter ustrezno izrazi različna čustvena stanja;	se sporazumeva tekoče in spontano ter zanesljivo izmenjuje podrobne informacije na jasn in poglobljen način, tudi o abstraktnih, kompleksnih vsebinah; v družabnih stikih jezik uporablja prožno in učinkovito, pri tem izraža čustva;
glede na okoliščine v večini primerov izbere ustrezno stopnjo formalnosti; v pogovoru lahko sodeluje kljub motečim elementom (zvočnim in/ali vizualnim), če interakcija poteka v standardnem jeziku ali njemu poznani različici;	glede na okoliščine zanesljivo izbere ustrezno stopnjo formalnosti; v pogovoru sodeluje, tudi če je govor sodelujočih ponekod nerazločen in razmeroma hiter;
jasno predstavi in utemelji svoje poglede, vrednoti alternativne predloge ter se odziva nanje; navede domneve o vzrokih in posledicah ter tehta prednosti in pomanjkljivosti različnih pristopov;	prepričljivo zagovarja svoje stališče, odgovarja na vprašanja in pripombe ter se tekoče, spontano in ustrezno odziva na kompleksne protiargumente in jih vrednoti;
ideje drugih razvija naprej in jih poveže v koherenten miselni tok, pri čemer upošteva različne vidike govorne situacije;	ideje drugih razvija naprej in jih poveže v koherenten miselni tok, pri čemer povzema, razlaga in tehta različne vidike govorne situacije v jasnem, tekočem in dobro strukturiranem jeziku;
izzove sodelovanje drugih članov skupine z vprašanji, ki spodbudijo njihove odzive, jim pomaga razširiti njihovo razmišljanje in pojasniti svoja mnenja.	izzove sodelovanje drugih članov skupine z odprtimi in kompleksnimi vprašanji, ki spodbudijo logično mišljenje, jim pomaga razširiti njihovo razmišljanje in pojasniti svoja mnenja. Pri tem vrednoti in prepozna pomenke odtenke ter obzirno usmerja razpravo.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju ustne interakcije lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti. Dijak razvija zmožnost ustne interakcije in uporabo interakcijskih strategij s simulacijo govornih dejavnosti o različnih sporazumevalnih vsebinah in v različnih okoliščinah. Te dejavnosti lahko opravi s sošolcem, učiteljem ali tretjo osebo, praviloma v živo in v realnem času, z vnaprej pripravljenimi navodili ali brez njih.

Pri ustni interakciji v angleščini dijaki razvijajo različne strategije, ki jih uporabljajo tudi v maternem jeziku: SC (1.1.3.2)

» prenašanje, sprejemanje in preverjanje informacij,

- » navezovanje stika, prevzemanje in menjava vlog,
- » parafraziranje,
- » (samo)nadzorovanje in (samo)popravljanje,
- » razvijanje kritičnega odnosa do informacij,
- » izražanje mnenja oziroma odnosa do vsebine povedanega (strinjanje, zadržanost, nestrinjanje),
- » obvladovanje medosebnih odnosov (sodelovalne strategije).

Predlagane oblike ustne interakcije

Družabni pogovor, neformalna (npr. s prijatelji, sošolci) in formalna razprava (npr. sestanki), ciljno usmerjeno sodelovanje (npr. vzpostavljanje komunikacije, usmerjanje razprave), pridobivanje dobrin in storitev (npr. informacij o izdelkih in storitvah), intervju, razgovor za službo, skupinska interakcija (npr. okrogla miza, debata) idr.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje ustne interakcije

- » Priprava na ustno interakcijo:
 - » raziskovanje, zbiranje podatkov, slikovnega gradiva, odločanje o uporabi primernih in učinkovitih orodij za dejavnost,
 - » priprava in razlaga morebitnega novega besedišča, povezanega z dejavnostjo,
 - » uporaba pisnega odlomka, avdiovizualnega posnetka ipd., da si dijaki zapišejo ključne informacije, zapiske in opažanja, odgovori na vprašanja, igre, pogovori, ki so povezani z vsebino dejavnosti,
 - » viharjenje možganov, zbiranje idej, osvetlitev ključnih podatkov, ki so povezani z dejavnostjo, z namenom osvetlitve predhodnega znanja,
 - » pregled in razlaga morebitnega novega besedišča, povezanega z dejavnostjo;
- » izvedba dejavnosti ustne interakcije: igra vlog, simulacije, okrogle mize, delavnice, pogovori, razprave, intervjuji, predstavitev, predavanja, razprave, govori ipd.;
- » zaključek dejavnosti ustne interakcije:
 - » izdelava pisnih besedil, miselnih vzorcev, skic, shem itd. na podlagi ustne interakcije,
 - » pogovori, izmenjave mnenj,
 - » povzemanje vsebine slišane,
 - » poročanje o slišnem,
 - » poljubna kombinacija tipov nalog,
 - » pisna ali ustna povratna informacija s strani učitelja ali sošolcev o izvedbi dejavnosti itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in ustvarjalno rabo tujega jezika ter izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže zmožnost ustne interakcije in uporabo interakcijskih strategij s simulacijo govornih dejavnosti o različnih sporazumevalnih vsebinah in v različnih okoliščinah s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Te dejavnosti lahko opravi s sošolcem, učiteljem ali tretjo osebo, praviloma v živo in v realnem času, z vnaprej pripravljenimi navodili ali brez njih. Učitelj vrednoti ustno interakcijo na podlagi opisnih kriterijev, ki jih po potrebi natančneje opredeli.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » razumevanje vnosnega besedila oz. sogovornika,
- » jasnost sporočila in smiselnost odziva,
- » aktivno vključenost v interakcijo (npr. vodenje interakcije, sodelovanje, odpravljanje nesporazumov),
- » besedišče in funkcijsko ustreznost izraza (značilnosti besedilne vrste),
- » jezikovno pravilnost,
- » tekočnost, izgovarjavo in intonacijo.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja). Interakcija se pogosto prepleta s posredovanjem (npr. vodenje interakcije).

PISNA INTERAKCIJA

CILJI

Dijak:

○: razvija zmožnost pisne interakcije ter usvaja in nadgrajuje z njo povezane interakcijske strategije.

SC (1.1.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
učinkovito izmenjuje formalna, manj formalna in neformalna sporočila v pisni obliki in pri tem uporablja ustrezen register, obliko in ustaljene norme; večinoma se izraža jasno in natančno ter se prilagaja naslovniku;	učinkovito izmenjuje formalna, manj formalna in neformalna sporočila v pisni obliki, pri čemer uporablja ustrezen register, obliko in ustaljene norme, izraža se jasno in natančno ter se prožno prilagaja naslovniku;
ideje drugih razvije in jih koherentno poveže, pri čemer upošteva različne vidike pisne situacije v večinoma jasnem, tekočem in dobro strukturiranem jeziku.	ideje drugih razvije in jih koherentno poveže, pri čemer povzema, razlaga in tehta različne vidike pisne situacije v jasnem, tekočem in dobro strukturiranem jeziku.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju pisne interakcije lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti. Dijak razvija zmožnost pisne interakcije in uporabo interakcijskih strategij s simulacijo pisnih dejavnosti o različnih sporazumevalnih vsebinah in v različnih okoliščinah, po navadi z vnaprej danimi iztočnicami. Te dejavnosti lahko opravi s sošolcem, učiteljem ali tretjo osebo, praviloma v živo in v realnem času, z vnaprej pripravljenimi navodili ali brez njih.

Pri pisni interakciji je jezik podoben govorjenemu; v večini situacij se dopuščajo napake in nejasnosti, v pomoč je kontekst. Sporočilnost in vsebina imata prednost pred jezikovno pravilnostjo; zahteva po oblikovanju skrbno strukturiranega, pravilnega besedila torej ni v ospredju. Uspešna pisna interakcija med drugim vključuje potrebo po preverjanju, sposobnost preoblikovanja, pojasnjevanja idr. Informacije izmenjujemo na različne načine: neformalno, manj formalno in formalno.

Pri pisni interakciji v angleščini dijaki razvijajo različne strategije, ki jih uporabljajo tudi v maternem jeziku: (1.1.3.2)

- » prenašanje, sprejemanje in preverjanje informacij,
- » navezovanje stika, prevzemanje in menjava vlog,
- » parafraziranje,
- » (samo)nadzorovanje in (samo)popravljanje,
- » razvijanje kritičnega odnosa do informacij,
- » izražanje mnenja oziroma odnosa do vsebine povedanega (strinjanje, zadržanost, nestrinjanje),
- » obvladovanje medosebnih odnosov (sodelovalne strategije).

Predlagane oblike pisne interakcije

Formalno in neformalno dopisovanje (npr. sporočila, navodila, pridobivanje informacij o izdelkih in storitvah), zabeleške (npr. za prijatelje, učitelje), komentarji in odzivi na sporočila in objave idr. (1.1.1.1)

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje pisne interakcije

- » Priprava na pisno interakcijo:
 - » raziskovanje, zbiranje podatkov, slikovnega gradiva, odločanje o uporabi primernih in učinkovitih orodij za dejavnost,
 - » viharjenje možganov, zbiranje idej, osvetlitev ključnih podatkov, ki so povezani z namenom dejavnosti,
 - » odgovori na vprašanja, pogovori, ki so povezani z vsebino dejavnosti,
 - » premislek o ustreznem strukturiranju besedila, besedišču (npr. register), slovničnih strukturah, obliki (elementih zgradbe) in slogu pisanja,
 - » izdelava zasnove pisnega izdelka;
- » izvajanje pisne interakcije: ustvarjanje pisnega izdelka z ustrezno izbiro besedišča, slovničnih struktur, elementov zgradbe glede na vsebino pisnega sestavka;
- » pregled pisnega izdelka:
 - » pregled rabe besedišča, popravljanje pravopisnih napak, pregled rabe jezikovnih struktur, elementov zgradbe,
 - » pregled vsebinske doslednosti, jasnosti, ustreznosti utemeljitev itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in ustvarjalno rabo tujega jezika ter izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak izkaže zmožnost pisne interakcije in uporabo interakcijskih strategij s pisnimi izdelki na dane vsebinske iztočnice v okviru različnih oblik interakcije oz. s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Dijak si lahko dopisuje z različnimi naslovniki. Dopisovanje praviloma poteka zaporedno, z vnaprej pripravljenimi navodili ali brez njih. Učitelj vrednoti pisno interakcijo na podlagi opisnih kriterijev, ki jih po potrebi natančneje opredeli.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » razumevanje vnosnega besedila,
- » jasnost sporočila in smiselnost odziva,
- » aktivno vključenost v interakcijo (npr. odzivanje na sporočila oziroma iztočnice, odpravljanje nesporazumov),
- » besedišče in funkcijsko ustreznost izraza (značilnosti besedilne vrste),
- » jezikovno pravilnost.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja). Interakcija se pogosto prepleta s posredovanjem.

SPLETNA INTERAKCIJA

CILJI

Dijak:

O: nadgrajuje zmožnost sodelovanja v spletnih izmenjavah v realnem času in z več udeleženci; pri tem nadgrajuje strategije spletne interakcije in po potrebi učinkovito uporabi spletna orodja za jezikovno podporo.

SC (4.2.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

to področje razvija postopno. Učitelj spremlja njegov napredek in dosežkov ne ocenjuje.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju spletne interakcije lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti. Dijak razvija zmožnost spletne interakcije in uporabo interakcijskih strategij s simulacijo pisnih in ustnih dejavnosti o različnih sporazumevalnih vsebinah in v različnih okoliščinah, po navadi z vnaprej danimi iztočnicami. Te dejavnosti lahko opravi s sošolcem, učiteljem ali tretjo osebo, praviloma v živo in v realnem času, z vnaprej pripravljenimi navodili ali brez njih.

Spletna interakcija se razlikuje od ustne in/ali pisne interakcije po tem, da je večkodna, posredna in poteka preko elektronskih naprav. Lahko je sočasna ali zaporedna; slednja omogoča čas za pripravo osnutka in/ali uporabo pomagal oz. orodij. Uspešna spletna interakcija med drugim zahteva preverjanje, ali je bilo sporočilo pravilno razumljeno, sposobnost preoblikovanja, da se olajša razumevanje in odpravijo nesporazumi, sposobnost spoprijemanja s čustvenimi odzivi idr.

Sporočilnost in vsebina imata prednost pred jezikovno pravilnostjo; zahteva po oblikovanju skrbno strukturiranega, pravilnega besedila torej ni v ospredju. Pri spletni pisni interakciji je jezik podoben govorjenemu; v večini situacij se dopuščajo napake in nejasnosti, v pomoč je kontekst.

Pri spletni interakciji v angleščini dijaki razvijajo različne strategije, ki jih uporabljajo tudi v maternem jeziku: **SC** (1.1.3.2)

- » prenašanje, sprejemanje in preverjanje informacij,
- » navezovanje stika, prevzemanje in menjava vlog,
- » parafraziranje,
- » (samo)nadzorovanje in (samo)popravljanje,
- » razvijanje digitalne in drugih vrst pismenosti,

- » razvijanje kritičnega odnosa do informacij,
- » izražanje mnenja oziroma odnosa do vsebine povedanega (strinjanje, zadržanost, nestrinjanje),
- » obvladovanje medosebnih odnosov (sodelovalne strategije).

Predlagane oblike spletne interakcije

Dopisovanje (npr. izmenjava e-sporočil, pogovor na socialnih omrežjih, spletni komentarji, odzivi in diskusija v forumu in klepetalnici), zabeleške v spletnih aplikacijah (npr. za prijatelje, učitelje), obrazci (npr. prijave na portale, spletne strani in v aplikacije), videokonferenca s predstavitvijo, predavanjem, razpravo ter govorom idr. (4.2.1.1)

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje spletne interakcije

- » Priprava na spletno interakcijo:
 - » raziskovanje, zbiranje podatkov, slikovnega gradiva, odločanje o uporabi primernih in učinkovitih spletnih orodij za dejavnost ali izdelek,
 - » viharjenje možganov, zbiranje idej, osvetlitev ključnih podatkov, ki so povezani z namenom dejavnosti,
 - » odgovori na vprašanja, pogovori, ki so povezani z vsebino dejavnosti ali izdelkom,
 - » premislek o ustreznem strukturiranju besedila, besedišču (npr. register), slovničnih strukturah, obliki in slogu pisanja,
 - » izdelava zasnove spletne dejavnosti ali izdelka;
- » izvajanje spletne interakcije: ustvarjanje spletne dejavnosti ali izdelka z ustrezno izbiro spletnih orodij, besedišča, slovničnih struktur, oblike glede na vsebino dejavnosti ali izdelka;
- » pregled dejavnosti ali izdelka:
 - » pregled rabe ustreznih spletnih orodij, besedišča, pregled rabe jezikovnih struktur, oblike,
 - » pregled vsebinske jasnosti, ustreznosti itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja (ne ocenjevanja!) naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in ustvarjalno rabo tujega jezika ter izkazujejo njihove jezikovne spretnosti. Dijak zmožnost spletne interakcije in uporabo interakcijskih strategij izkazuje na enak način kot zmožnost ustne in/ali pisne interakcije, le da ta poteka na spletu oz. z uporabo digitalnih orodij (npr. videokonference, družabna omrežja ipd.).

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » razumevanje vnosnega besedila,

- » jasnost sporočila in smiselnost odziva,
- » aktivno vključenost v interakcijo (npr. vodenje interakcije, sodelovanje, odpravljanje nesporazumov),
- » besedišče in funkcijsko ustreznost izraza (značilnosti besedilne vrste),
- » jezikovno pravilnost,
- » prilagodljivost (ustvarjalnost in iznajdljivost v novih situacijah, gl. tudi SC 4.5.1.1),
- » izbiro ustrezne digitalne tehnologije glede na namen in okoliščine (gl. tudi SC 4.2.1.1, 4.2.4.1, 4.3.1.1, 4.3.2.1),
- » upoštevanje spletnega bontona (gl. tudi SC 4.2.5.1),
- » upoštevanje načel spletne varnosti (gl. tudi SC 4.4.1.1, 4.4.2.1).

Z njimi učitelj spremlja in preverja znanje (kriteriji uspešnosti), a ga ne ocenjuje. Interakcija se pogosto prepleta s posredovanjem (npr. vodenje interakcije).

POSREDOVANJE, RAZNOJEZIČNA IN MEDKULTURNA ZMOŽNOST

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema posredovanje, raznojezična in medkulturna zmožnost zajema dve skupini ciljev: posredovanje ter raznojezično in medkulturno zmožnost. Dijaki z aktivnim sodelovanjem pri sporazumevanju gradijo mostove med jeziki, kulturami in ljudmi. Pomagajo oblikovati ali prenesti pomen v okviru enega jezika, iz enega jezika v drugega (medjezikovno posredovanje) ali med dvema načinoma sporazumevanja (medkodno posredovanje). Z vključevanjem različnih jezikov, ki tvorijo jezikovni repertoar posameznega dijaka (raznojezičnost), in upoštevanjem različnih kulturnih ozadij (medkulturnost) posredovanje omogoča tudi prenašanje pomena in sporazumevanje med jeziki in kulturami.

V temo posredovanje, raznojezična in medkulturna zmožnost je vključen tudi razvoj skupnih ciljev s področij jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, trajnostni razvoj, zdravje in dobrobit in digitalna kompetentnost.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri razvijanju posredovanja, raznojezične in medkulturne zmožnosti je treba upoštevati, da to področje ni samostojno, temveč se razvija v soodvisnosti s sprejemanjem, tvorjenjem, interakcijo ter s sporazumevalnimi jezikovnimi zmožnostmi.

Posredovanje je jezikovna dejavnost, pri kateri dijaki z uporabo posredovalnih strategij, tj. tehnik za pojasnjevanje pomena in lajšanje razumevanja, posredujejo besedila in koncepte ter med drugim omogočajo sporazumevanje v osebnih, družbenih in kulturnih situacijah. Dijaki lahko posredujejo besedilo, koncepte in/ali posredujejo pri sporazumevanju.

Pri posredovanju gre za "obdelavo" in prilagajanje že obstoječih vsebin, da ustrezajo želenim kontekstom, pri sprejemanju, tvorjenju in interakciji pa nastajajo nove vsebine kot odziv na nekaj, kar so dijaki slišali, prebrali ali videli. Še zlasti pri medjezikovnem in medkodnem posredovanju dijaki uporabljajo socialne, kulturne in raznojezične zmožnosti.

Posredovanje pisnih, ustnih in večkodnih besedil vključuje prenos (dela) vsebine besedila, do katere druga oseba nima dostopa zaradi jezikovnih, kulturnih, semantičnih ali tehničnih ovir. Dejavnosti, ki jih dijaki v tem okviru opravljajo, so prenašanje specifičnih informacij, pojasnjevanje podatkov, obdelava besedila, prevajanje in oblikovanje zapiskov idr.

Pri posredovanju konceptov dijaki v okviru diskusije, bodisi v sodelovalni ali vodstveni vlogi, z razvijanjem idej in spodbujanjem konceptualnega govora omogočajo dostop do znanja in konceptov drugim, zlasti če do njih ne morejo neposredno dostopati sami. Pojasnjevanje novega koncepta se med drugim nanaša na povezovanje s predhodnim znanjem, prilagajanje jezika in razčlenjevanje informacij.

S posredovanjem pri sporazumevanju dijaki ustvarjajo skupni prostor za uspešno sporazumevanje in zbliževanje stališč med posamezniki, z upoštevanjem morebitnih osebnih, sociokulturnih, sociolingvističnih ali intelektualnih razlik med njimi.

Medkulturnost pomeni neločljivo povezanost učenja tujega jezika s spoznavanjem različnih kultur. Z učenjem drugih jezikov in spoznavanjem drugih kultur se dijak ozavešča o lastnem jeziku in kulturi, o tem, kako ga kultura in jezik/-i oblikujejo, kako se jeziki in kulture medsebojno prepletajo in razvijajo. Nauči se, kaj je vsem jezikom in kulturam skupnega ter kaj je kulturno pogojenega. Ozavešča pomen strpnosti in spoštovanja do ljudi iz različnih jezikovnih in kulturnih skupnosti, bogastva jezikovne in kulturne raznolikosti družbe oz. okolja, v katerem živi, ter širše.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Dijak pri posredovanju nadgrajuje strategije za uspešno sodelovanje, skupinsko sporazumevanje, sooblikovanje idej in povzemanje ključnih točk razprave (tudi v obliki zapiskov) ter odločanje o nadaljnjih korakih. Pri tem se odloča za strategije, ki so primerne glede na konvencije, pogoje in omejitve sporazumevalnega konteksta.

Učitelj spremlja in preverja jezikovno kakovost in uspešnost sporazumevanja (npr. sodelovanje v skupini, vodenje skupinskega dela) ter v kolikšni meri dijaki izkoristijo vse svoje jezikovne in kulturne vire ter izkušnje, da dosežejo medsebojno razumevanje, dostopajo do znanja in širijo svoj jezikovni in kulturni repertoar.

Za razvijanje raznojezične in medkulturne zmožnosti priporočamo povezovanje in navezovanje na učni jezik, tuji jezik in na druge predmete, tako da učitelj v času pouka dijakom omogoči spoznavanje drugih kultur in pri njih razvija zavedanje, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način in uporabljamo tudi znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika in obratno. Dijaki se ob tem učijo primerjati jezike, ki se jih učijo, in spoznavajo podobnosti in razlike med njimi. Prav tako dijaki razvijajo zavedanje o podobnostih in razlikah med jeziki in so na to pozorni tudi pri uporabi spletnih gradiv, prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov ipd. (1.1.3.1), (1.1.3.2)

Poleg splošnih sporazumevalnih vsebin so pomembne tudi vsebine drugih predmetnih in strokovnih področij ter vsebine, ki se navezujejo na skupne cilje.

Posredovanje, raznojezična in medkulturna zmožnost se pri pouku razvijajo in spremljajo, a ne ocenjujejo, zato pri skupinah ciljev ni navedenih standardov znanja. Merljivi vidiki te zmožnosti so vključeni v sprejemanje, tvorjenje in interakcijo.

POSREDOVANJE

CILJI

Dijak:

○: pogloblja zmožnost pisnega in govornega posredovanja, tj. prenašanja, pojasnjevanja, prevajanja, obdelovanja in povzemanja ključnih misli in specifičnih informacij iz slišanih, bralnih in multimodalnih besedil drugi osebi, ki zaradi različnih ovir nima dostopa do teh besedil,

SC (1.1.3.1 | 3.3.4.1 | 4.2.2.1)

○: razvija zmožnost za sodelovanje v skupini in njeno vodenje, ki omogoča sooblikovanje pomena in spodbujanje konceptualnega govora,

○: razvija zmožnost za ustvarjanje okolja za uspešno sporazumevanje in spodbujanje razumevanja.

SC (3.1.4.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

to področje razvija postopno. Učitelj spremlja njegov napredek in dosežkov večinoma ne ocenjuje. Nekatere vidike posredovanja ocenjujemo pri interakciji.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri posredovanju besedila lahko uporabljamo različne učne metode in oblike dela, ki dijaku omogočajo postopno razvijanje te spretnosti. Dijak razvija zmožnost posredovanja v ustni, pisni ali spletni obliki o različnih sporazumevalnih vsebinah in v različnih okoliščinah v razredu ali zunaj njega.

Posredovanje besedila lahko poteka med različnimi osebami ali skupinami, v enem samem jeziku, med dvema različnima jezikoma ali med tremi ali več jeziki v formalnih, polformalnih ali neformalnih okoliščinah.

Posredovanje lahko poteka tudi med dvema različicama istega jezika (npr. med večkodnimi besedili, kot so piktogrami, karikature, reklame), med različnima registroma istega jezika ali kot kombinacija naštetega.

Priporočljivo je, da učitelj vnaprej predvidi vključene jezike in različice.

Pri seznanjanju z načini in značilnostmi pisnega in govornega prevajanja besedila med angleščino in slovenščino si lahko dijak pomaga z elementi drugih jezikov, ki jih obvlada. V okviru posredovanja prevajanje sicer uporabljamo kot učno dejavnost z namenom poglobljanja v besedilo oziroma v medkulturno (spo)razumevanje in ne kot metodo ocenjevanja. Med drugim vključuje tudi približen prevod, povzemanje in posredovanje bistvenih informacij ter posredovanje pomenskih odtenkov.

Pri posredovanju konceptov je ključno vprašanje, na kakšen način dijak, ki sodeluje v skupini in/ali jo usmerja, uporablja jezik, da soudeležencem omogoči dostop do znanja in konceptov. Pri tem na eni strani posreduje v

odnosih v skupini (npr. spodbuja sodelovanje, vodi interakcijo) in na drugi posreduje pri spoznavanju, tj. razvoju in oblikovanju idej (npr. s sodelovanjem za oblikovanje pomena in spodbujanjem konceptualnega govora).

Pri tem dijak razvija naslednji posredovalni strategiji:

- » strategijo za poenostavitev besedila (širjenje zgoščenega besedila in kleščanje obsežnejšega besedila),
- » strategijo za pojasnjevanje novega koncepta (povezovanje s predhodnim znanjem, prilagajanje jezika, razčlenjevanje zapletenih informacij).

Nabor možnih ciljnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

- » Odlomek besedila, ki jasno in natančno opisuje postopke ali korake za izvedbo določenih nalog, npr. kuharski recept, tehnični ali uporabniški priročnik,
- » predstavitev, podprta z vizualnimi pripomočki, ki se uporabljajo v izobraževalnih ali drugih kontekstih,
- » pisna komunikacija, ki se uporablja za prenos informacij, prošenj, zahval ali drugih sporočil,
- » (spletno) besedilo, članek in blog, ki so namenjeni širšemu občinstvu in vključujejo informativne, izobraževalne, oglasne ali mnenjske vsebine,
- » besedilo, ki podrobno opisuje osebo, kraj, predmet ali dogodek,
- » besedilo, ki je namenjeno pomembnim dogodkom, npr. čestitka, sožalje ipd.,
- » igra vlog,
- » povzetek, prevod pisnega ali ustnega besedila,
- » parafraziranje oz. preoblikovanje pisnega ali ustnega besedila ipd.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje posredovanja

- » Priprava na posredovanje:
 - » raziskovanje, zbiranje podatkov, slikovnega gradiva, odločanje o uporabi primernih in učinkovitih spletnih orodij za dejavnost ali izdelek,
 - » priprava in razlaga morebitnega novega besedišča, povezanega z dejavnostjo ali izdelkom,
 - » viharjenje možganov, zbiranje idej, osvetlitev ključnih podatkov, ki so povezani z namenom dejavnosti,
 - » odgovori na vprašanja, pogovori, ki so povezani z vsebino dejavnosti ali izdelkom,
 - » premislek o ustreznem strukturiranju besedila, besedišču (npr. register), slovničnih strukturah, obliki in slogu pisanja;
- » izvedba dejavnosti posredovanja: razlaga, predstavitev, pisanje, povzemanje, prevajanje, igra vlog, simulacija, okrogla miza, delavnica, pogovor, razprava ipd.;
- » zaključek dejavnosti posredovanja besedila:
 - » izdelava pisnih ali ustnih besedil, miselnih vzorcev, skic, shem itd. na podlagi dejavnosti ali izdelka,

- » pogovori, izmenjava mnenj,
- » povzemanje vsebine dejavnosti ali opis izdelka,
- » poročanje o dejavnosti ali izdelku,
- » pisna ali ustna povratna informacija s strani učitelja ali sošolcev o izvedbi dejavnosti ali izdelku,
- » poljubna kombinacija tipov nalog itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja (ne ocenjevanja!) pri posredovanju naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in izkazujejo njihovo jezikovno spretnost. Dijak zmožnost posredovanja in uporabo posredovalnih strategij izkazuje z delom v manjših ali večjih skupinah (npr. timsko, projektno delo) in s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja. Učitelj spremlja in preverja (a ne ocenjuje) posredovanje na podlagi opisnih kriterijev, ki jih po potrebi natančneje opredeli.

Možne oblike (samo)evalvacije te zmožnosti

Portfolio, jezikovni listovnik, jezikovna mapa, mapa učnih dosežkov, dnevnik itd.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » sodelovanje v skupini in aktivno usmerjanje skupinskega dela (npr. z uporabo vprašanj in menjavanjem vlog, povzemanjem in preusmerjanjem razprave, sooblikovanjem idej, rešitev, spodbujanjem drugih, naj pojasnijo svoje misli itd.),
- » oblikovanje misli v logičen, koherenten diskurz,
- » izražanje občutljivosti za različna sociokulturna in sociolingvistična stališča in norme,
- » predvidevanje nesporazumov zaradi sociokulturnih in sociolingvističnih razlik, spoprijemanje z njimi in/ali njihovo odpravljanje,
- » iskanje skupih točk in kompromisov.

Z njimi učitelj spremlja in preverja znanje (kriteriji uspešnosti), a ga ne ocenjuje.

Pri prevajanju kot posredovalni dejavnosti je najpomembneje, da učitelj s prevodom doseže učni cilj, lahko pa se preverja (a ne ocenjuje) tudi:

- » razumljivost prevoda,
- » naravnost in tekočnost (obseg upoštevanja konvencij ciljnega jezika),
- » ohranjanje pomenskih odtenkov izvirnika.

RAZNOJEZIČNA IN MEDKULTURNA ZMOŽNOST

CILJI

Dijak:

- : razvija zavest o različnih prepričanjih, vrednotah in praksah,
- : razvija zmožnost interpretacije in razprave o različnih kulturnih prepričanjih, vrednotah in praksah, pri čemer se zaveda pogledov in prepričanj družbenega okolja, iz katerega izhaja,
SC (1.1.3.1 | 2.1.1.1 | 2.4.3.1)
- : razvija zmožnost prožnega menjavanja jezikov iz svojega raznojezičnega repertoarja, kar mu omogoča in olajša sporazumevanje v večjezičnem okolju,
SC (1.1.3.1)
- : širi svoj jezikovni in kulturni repertoar ter razvija kulturno zavest, ki se kaže v odprtosti do raznolikosti.
SC (3.3.1.2 | 2.2.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

to področje razvija postopno. Učitelj spremlja njegov napredek in dosežkov ne ocenjuje.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju raznojezične in medkulture zmožnosti uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijaku omogočajo postopno razvijanje teh spretnosti. Dijak razvija raznojezično in medkulturno zmožnost v ustni ali pisni obliki v različnih okoliščinah v razredu ali zunaj njega. Te dejavnosti lahko opravi individualno, v parih ali med različnimi osebami ali skupinami.

Raznojezičnost razumemo kot pojav, ko v nekem okolju ali skupnosti sobiva več jezikov. Učitelji z upoštevanjem raznojezičnosti dajejo veljavo kulturni in jezikovni raznolikosti na ravni posameznika, uporabljajo pa jo lahko tudi za razvijanje drugih jezikovnih dejavnosti in strategij. Je dragocen vir informacij za spoznavanje različnih kultur in pogledov na svet.

Medkulturnost je interakcija, dialog in izmenjava med različnimi kulturami. To pomeni, da se ljudje iz različnih kulturnih okolij srečujejo, sodelujejo in se medsebojno obogatijo s svojimi vrednotami, prepričanji, običaji in pogledi na svet.

Pri raznojezični in medkulturni zmožnosti je učitelj pozoren, v kolikšni meri znajo dijaki izkoristiti vse "svoje" jezike in (med)kulturne izkušnje. Cilj ni uravnoteženo obvladovanje različnih jezikov, ampak sposobnost in pripravljenost prilagajati to znanje družbeni in sporazumevalni situaciji.

Nabor možnih izhodiščnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

- » Odlomek iz dvojezičnega in večjezičnega priročnika, brošure, knjige, slovarja ipd., ki so namenjeni učenju jezikov in razumevanju različnih kultur,
- » besedilo ali članek, ki obravnava kulturne razlike in podobnosti ter ponuja smernice za učinkovito medkulturno komunikacijo,
- » odlomek, ki ponuja vsebine za učenje tujih jezikov,
- » vsebina spletne platforme za učenje jezikov,
- » dokumentacija in poročilo o mednarodnem projektu, ekskurziji, izmenjavi, delavnici, seminarju,
- » odlomek iz leposlovnega dela oz. leposlovno delo, ki obravnava različne kulture in jezike in spodbuja medkulturno razumevanje,
- » vsebina jezikovnega tečaja, ki vključuje tudi kulturne vsebine,
- » besedilo (večjezičnega) spletnega foruma in platforme, na kateri si ljudje iz različnih kulturnih okolij izmenjujejo mnenja in izkušnje,
- » mednarodna novica in članek, ki poroča o dogodku, vprašanjih in projektih iz različnih delov sveta s poudarkom na medkulturnem razumevanju ipd.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje raznojezične in medkulturne zmožnosti

- » Dopisovanje z vrstniki iz tujih držav,
- » ustvarjanje kvizov, interaktivnih iger in tekmovanj, ki spodbujajo medkulturno sodelovanje,
- » izvajanje videokonference s predstavitvami, predavanji, razpravami in govori,
- » pisanje spletnih besedil, ocen, mnenj,
- » izvajanje kratkih anket, vprašalnikov, intervjujev, ki se osredotočajo na širjenje medkulturnega prostora in sprejemanja,
- » pisanje klepetov, blogov, dnevnških zapisov, ki so namenjeni vrstnikom iz tujih držav,
- » ustvarjanje različnih interaktivnih dejavnosti, ki nastanejo s sodelovanjem v mednarodnih dejavnostih, izmenjavah,
- » izvajanje medkulturnih projektov,
- » opisovanje, povzemanje, razlaga, poročanje, pripovedovanje o dogodkih, ki spodbujajo medkulturno sodelovanje,
- » predstavitev o različnih kulturah, običajih, praznikih in tradicijah,
- » igra vlog, simulacij, kjer dijaki prevzamejo vloge ljudi iz različnih kultur, da bi bolje razumeli njihove perspektive,
- » učenje jezika skozi kulturne dejavnosti, kot so kuhanje tradicionalnih jedi, ples in glasba ipd.,
- » gledanje (odlomkov) filmov in dokumentarcev iz različnih kulturnih okolij,

- » spoznavanje gostujočih govorcev,
- » samostojno ali skupinsko raziskovanje različnih kultur,
- » (virtualne) izmenjave, ekskurzije,
- » branje in poslušanje besedil iz tujih kulturnih okolij,
- » obiskovanje dogodkov, prireditev ali predavanj, ki spodbujajo raznojezično razumevanje in širijo medkulturni prostor (npr. medkulturni dnevi oz. delavnice),
- » sodelovanje pri organiziranju kulturnih dni, na katerih dijaki svojo kulturo predstavijo skozi hrano, oblačila, glasbo in običaje,
- » sodelovanje z lokalnimi kulturnimi društvi in skupnostmi ipd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Načini izkazovanja znanja (ne ocenjevanja) raznojezičnosti in medkulturne zmožnosti naj bodo taki, da spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov in izkazujejo njihovo jezikovno in medkulturno spretnost. Vidiki spodbujanja raznojezičnosti in medkulturnosti se prepletajo s posredovanjem, zato se pri izkazovanju znanja upoštevajo tudi tam navedeni kriteriji.

Pri spodbujanju raznojezičnosti in medkulturnosti dijak opiranje na medkulturni in raznojezični repertoar izkazuje s prožnim prilagajanjem (med)kulturnim in (razno)jezičnim danostim sporazumevanja s pomočjo (jezikovnih) dejavnosti, ki so navedene v razdelku Didaktična priporočila za skupino ciljev in s katerimi se je seznanil v procesu učenja.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » opiranje na medkulturni repertoar (npr. kultura domačega okolja ali sosednjih držav),
- » raznojezično razumevanje (npr. jezik domačega okolja ali sorodnih jezikov iz iste jezikovne skupine),
- » opiranje na raznojezični repertoar (npr. pri usvajanju besedišča, prepoznavanju podobnosti ali razlik, pravil pri tvorbi, razlagi novih izrazov, besed).

Z njimi učitelj spremlja in preverja znanje (kriteriji uspešnosti), a ga ne ocenjuje.

SPORAZUMEVALNE JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI

OBVEZNO

OPIS TEME

Sporazumevalne jezikovne zmožnosti vključujejo znanje slovnice, besedišča, izgovarjave in pravopisa (jezikovna zmožnost). Ta tema je tesno prepletena z ostalimi temami (tj. sprejemanje, tvorjenje, interakcija ter posredovanje, raznojezična in medkulturna zmožnost) in je ne moremo poučevati ter vrednotiti ločeno od njih.

Poleg tega vključuje zmožnost ustrezne rabe jezika v različnih družbenih situacijah (sociolingvistična zmožnost) ter zmožnost učinkovite rabe jezika pri sprejemanju in (so)ustvarjanju besedil (pragmatična zmožnost), pri čemer upoštevamo različne standardne angleščine. V okviru jezikovne zmožnosti opredeljujemo razpon in nadzor jezika – prvi obsega splošni jezikovni razpon (s poudarkom na oblikoslovnih in skladenjskih prvinah) in obseg besedišča, nadzor pa vključuje tako slovnično, fonološko in pravopisno pravilnost oziroma ustreznost kot tudi nadzor besedišča. Tema se prečno povezuje s preostalimi temami, saj se posamezni cilji vsebinsko prepletajo s cilji pri drugih temah in jih dodatno pojasnjujejo. Ob tem upoštevamo, da so posameznikove sporazumevalne jezikovne zmožnosti bogatejše v procesih sprejemanja kot tvorjenja.

V temo sporazumevalne jezikovne zmožnosti je vključen tudi razvoj skupnih ciljev s področij zdravje in dobrobit ter podjetnost.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri razvijanju sporazumevalnih jezikovnih zmožnosti je treba upoštevati, da to področje ni samostojno, temveč se razvija v soodvisnosti s sprejemanjem, tvorjenjem, interakcijo ter posredovanjem, raznojezično in medkulturno zmožnostjo.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Poleg splošnih sporazumevalnih vsebin so pomembne tudi vsebine drugih predmetnih in strokovnih področij ter vsebine, ki se navezujejo na skupne cilje.

JEZIKOVNA ZMOŽNOST

CILJI

Dijak:

- : razvija slovnično pravilno in ustrezno sporazumevanje,
- : razvija širok obseg besedišča, vključno s kolokacijami, stalnimi besednimi zvezami in pogovornimi oz. idiomatskimi izrazi,
- SC (3.3.1.2)
- : razvija razumljivo izgovarjavo angleških glasov in ustrezno rabo prozodičnih prvin jezika (poudarka, intonacije, ritma),
- : razvija spretnost pravilnega zapisovanja, pravilne rabe ločil in oblikovanja besedila.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
ustrezno in pravilno uporablja slovnične strukture in prvine; občasno se pojavljajo spodrseljaji, nesistemske napake ali manjše sistemske nepravilnosti v strukturi povedi, večino napak zazna in jih popravi;	ustrezno uporablja bogat nabor slovničnih struktur in prvin; napake so redke in ne vplivajo na razumevanje;
prepozna in večinoma ustrezno uporablja dovolj obsežno besedišče, sklepa o njegovem dejanskem in prenesenem pomenu, tako da bere, posluša, govori in piše o večini splošnih in medpredmetnih vsebin; izogne se ponavljanju, a včasih še išče ustrezne izraze; v večini kontekstov precej sistematično tvori ustrezne kolokacije v angleščini;	prepozna in ustrezno uporablja širok obseg besedišča, sklepa o njegovem dejanskem in prenesenem pomenu, tako da bere, posluša, govori in piše o kompleksnejših splošnih in medpredmetnih vsebinah; pri tem učinkovito uporablja sopomenke in parafrazira ter le redko išče ustrezne izraze; dobro obvlada kolokacije oziroma pogoste stalne besedne zveze in pogovorne izraze; ustvarjalno uporablja jezik;
govori razmeroma tekoče in razumljivo, pri čemer ustrezno in jasno izgovarja večino angleških glasov; pri branju ima še težave pri prepoznavanju fonoloških značilnosti neznanih besed; večinoma uporablja ustrezno intonacijo in besedni poudarek, da podpre sporočilo, ki ga želi posredovati, čeprav se pri govoru pozna vpliv drugih jezikov, ki jih govori;	govori tekoče in razumljivo, pri čemer ustrezno in jasno izgovarja tako rekoč vse angleške glasove; pri branju razmeroma pravilno predvidi fonološke značilnosti neznanih besed; zna spreminjati intonacijo in pravilno poudarjati, da natančno pove to, kar želi; občasne manjše težave s poudarkom, ritmom ali intonacijo ne vplivajo na razumljivost sporočila;
pri tvorjenju besedil večinoma dosledno uporablja oblikovne značilnosti besedilne vrste; zapis in raba ločil sta večinoma pravilna, občasno se kaže vpliv učnega jezika.	pri tvorjenju besedil dosledno uporablja oblikovne značilnosti besedilne vrste; zapis in raba ločil sta pravilna, razen občasnih spodrseljajev.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju jezikovne zmožnosti uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijaku omogočajo postopno razvijanje te spretnosti. Dijak razvija jezikovno zmožnost v ustni ali pisni obliki o različnih sporazumevalnih vsebinah in v različnih okoliščinah.

Dijak razvija in nadgrajuje svoje splošno jezikovno znanje, bogati besedišče in se uči pravilne uporabe jezika v govoru in pisanju. Pri tem sta pomembna dejavnika jezikovni obseg in nadzor. Ko gre za besedišče, se obseg, denimo, nanaša na širino in raznolikost uporabljenega izrazja, od naučenih klišejskih fraz do zelo širokega razpona jezika za natančno oblikovanje misli. Nadzor razumemo kot sposobnost, da dijak npr. iz svojega repertoarja izbere ustrezen izraz ter pravilno zapiše in oblikuje besedilo, ustrezno naglašuje in uporablja druga prozodična sredstva.

Tradicionalno je poučevanje tujega jezika težilo k približevanju naglasa domačega idealiziranega naravnega govorca. Sodobni pristopi priznavajo, da je naglas del identitete in da prevelik poudarek na fonološki popolnosti lahko škodi razumevanju in učinkoviti komunikaciji. To pa ne pomeni, da pravilna izgovarjava, naglaševanje, intonacija, razločnost in razumljivost niso pomembni, zato naj učitelj pri ocenjevanju najde ustrezno ravnovesje med obema vidikoma.

Obseg besedišča se praviloma širi z veliko branja, pri čemer je pomembno, da so gradiva, ki jih dijaki berejo, prilagojena njihovemu obsegu besedišča in da se besedišče širi postopoma.

Poučevanje slovnice in preverjanje slovnične pravilnosti naj bo praviloma v funkciji sporazumevanja, pri čemer naj bo učitelj pozoren na "težo" napak (npr. napake ne privedejo do nesporazumov) in stopnjo dijakovega nadzora nad slovnico (npr. dijak se zna sam popraviti).

Nabor možnih izhodiščnih/ciljnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

Vaja, naloga, besedilo in dejavnost – ki so namenjeni bogatenju besedišča, tvorjenju pravilnih in smiselnih povedi, prepoznavanju in odpravljanju skladenjskih napak, utrjevanju pravilnega zapisa besed in uporabe ločil ter razvijanju zmožnosti rabe jezikovnih struktur –, daljši sestavek, (odlomek) besedila, dialog, igra vlog, simulacija, daljši (odlomek) posnetka, kviz ali tekmovanje, na katerem dijaki odgovarjajo na vprašanja, povezana s slovnico, besediščem in pravilno rabo ločil, ter besedilo na spletnem forumu, blogu, klepetalnici ipd.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje jezikovne zmožnosti

- » Dopolnjevanje povedi z ustreznimi slovničnimi oblikami,
- » preoblikovanje povedi iz ene slovnične oblike v drugo,
- » reševanje vaj, ki se osredotočajo na specifične slovnične strukture,
- » pisanje sestavkov ali zgodb, pri katerih se uporablja določena slovnična struktura,
- » uporaba spletnih orodij in aplikacij, ki ponujajo interaktivne slovnične vaje,
- » iskanje in popravljanje slovničnih napak v pripravljenih besedilih,
- » uporaba kartic, na katerih je na eni strani slovnična struktura, na drugi pa primeri uporabe,
- » pisanje in igranje dialogov, pri katerih se uporablja določena slovnična struktura,

- » reševanje kvizov, ki preverjajo znanje različnih slovničnih pravil,
- » ustvarjanje tabel za različne slovnične strukture, kot so časovni izrazi in njihova uporaba v povedih,
- » analiziranje besedil za prepoznavanje in razumevanje uporabe različnih slovničnih struktur,
- » parafraziranje, pri katerem se preoblikujejo povedi ali odstavki z uporabo različnih slovničnih struktur itd.,
- » uporaba kartic za učenje novih besed in njihovih pomenov,
- » reševanje križank in nalog, kot so besedne kače ipd., ki spodbujajo uporabo novih besed,
- » branje (odlomkov) knjig, člankov in drugih besedil, ki vsebujejo bogatejše besedišče,
- » redno pisanje dnevnika, pri katerem se poskuša uporabiti nove besede in izraze,
- » učenje besed po tematskih sklopih,
- » pisanje zgodb, v katerih se uporabljajo nove besede v kontekstu,
- » vaje, pri katerih se povezujejo besede z njihovimi asociacijami ali sopomenkami,
- » sestavljanje zgodb ali dialogov, pri katerih se uporablja novo besedišče,
- » učenje besed, ki so povezane z isto korenko besedo,
- » učenje sopomenk in fraz, ki se pogosto uporabljajo v vsakdanjem jeziku,
- » reševanje besednih ugank, kot so anagrami ali rebusi,
- » pisanje pesmi ali rim, pri katerih se uporablja novo besedišče,
- » uporaba aplikacij za učenje jezika, ki ponujajo različne vaje za širjenje besedišča,
- » ustvarjalno pisanje, pri katerem dijaki pišejo zgodbe, pesmi ali druge ustvarjalne oblike besedil, kar spodbuja domišljijo in jezikovno ustvarjalnost,
- » reševanje nalog, pri katerih dijaki analizirajo literarna in neumetnostna besedila, kar pomaga pri razumevanju različnih stilov in žanrov,
- » sodelovanje v razpravah in debatah, kar pomaga pri razvijanju utemeljevalnih veščin in kritičnega mišljenja itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak izkaže jezikovno zmožnost z ustnim ali pisnim odzivom. Pri tem se lahko uporabijo enake jezikovne dejavnosti kot pri sprejemanju (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0zq12sm>), tvorjenju (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/c9ofcp9>), interakciji (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0nnpwh1>) in posredovanju (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q74ggia>), s katerimi se je dijak seznanil v procesu učenja. Priporočeno je, da izkaže znanje v širšem kontekstu tvorjenja pisnih in/ali ustnih besedil, npr. slovnično in pravopisno ustreznost pri pisanju pisnih sestavkov, fonološko ustreznost pri enogovorni dejavnosti, ustreznost besedišča pri posredovanju ipd.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » splošni jezikovni razpon: uporabo kompleksnejšega jezika in zahtevnejših struktur, jasnost izražanja,
- » obseg in nadzor besedišča: širino in raznolikost dijakovega pasivnega in aktivnega besedišča in uporabo strategij izogibanja oz. premoščanja vrzeli v besedišču, npr. s parafraziranjem; uporabo stalnih besednih zvez (kolokacij, klišejskih in idiomatskih izrazov idr.),
- » slovnično pravilnost oz. ustreznost: "težo" napak (npr. napake ne privedejo do nesporazumov) in stopnjo dijakovega nadzora nad slovnico (npr. dijak se zna sam popraviti),
- » fonološki nadzor: glasovno artikulacijo in prozodične značilnosti govora (npr. naglas, intonacijo, ritem, poudarek, hitrost govora, segmentacijo),
- » pravopisni nadzor: pravilnost zapisa in oblikovanje besedila ter pravilno rabo ločil.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

SOCIOLINGVISTIČNA ZMOŽNOST

CILJI

Dijak:

O: razvija zmožnost ustrezne rabe jezika za vzpostavitev družabnih stikov in učinkovitega preklapljanja med različnimi stopnjami formalnosti.

SC (3.3.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
prepozna in večinoma ustrezno interpretira družbeno kulturne in jezikovne norme in pravila ter se nanje primerno odzove; svoje izražanje prilagaja v skladu z ustreznim registrom (stopnjo formalnosti), vendar pa tega ne stori vedno ustrezno.	prepozna in ustrezno interpretira družbeno kulturne in jezikovne norme in konvencije ter se nanje primerno odzove; svoje izražanje prilagaja družbenemu okolju, tako da učinkovito preklaplja med različnimi registri (stopnjami formalnosti), prepozna večino namigov in posredno izraženih pomenskih odtenkov.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju sociolingvistične zmožnosti lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje te spretnosti, npr. učenje kulturnih norm in vrednot, prilagajanje jezika različnim stopnjam formalnosti. Dijak se lahko odzove besedno ali nebesedno, ustno ali pisno.

Sociolingvistična zmožnost je povezana s sociokulturno zmožnostjo in izražanjem občutljivosti za različne sociokulturne in sociolingvistične poglede in norme.

Nabor možnih izhodiščnih/ciljnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

Dialog, igra vlog in simulacija, besedilo, ki opisuje kulturne norme, vrednote in običaje različnih skupnosti, intervjuji z ljudmi iz različnih kulturnih okolij, gradivo in dejavnosti medkulturne delavnice, besedilo na spletnem forumu in skupnosti, kjer se srečujejo ljudje iz različnih jezikovnih in kulturnih okolij, besedilo, ki vključuje npr. učenje o kulturnih kontekstih, v katerih se jezik uporablja, besedilo, ki je nastalo v večjezičnem jezikovnem projektu itd.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje sociolingvistične zmožnosti

- » Analiziranje dialogov iz filmov, serij ali knjig za prepoznavanje, kako se jezik spreminja glede na družbeni kontekst,
- » igranje vlog, v katerih se dijaki postavijo v različne družbene situacije,

- » opazovanje resničnih pogovorov v različnih okoljih in poročanje o uporabljenih jezikovnih oblikah in načinih izražanja,
- » pogovori o različnih temah, pri katerih se spodbuja uporaba jezika, primerne za določeno občinstvo in situacijo,
- » sodelovanje na delavnicah, ki raziskujejo različne kulturne norme in kako te vplivajo na jezikovno rabo,
- » pisanje različnih vrst besedil, neformalnih in formalnih pisem, (e-)sporočil, poročil in drugih besedil, pri katerih se uporablja ustrezen jezikovni register,
- » izvajanje intervjujev z ljudmi iz različnih družbenih okolij z namenom razumevanja, kako se jezik spreminja glede na sogovornika,
- » analiziranje primerov iz resničnega življenja, kjer jezik igra ključno vlogo v družbenih interakcijah, kot so različna narečja, sleng in jezikovne spremembe itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak izkaže sociolingvistično zmožnost z nebesednim ali besednim, ustnim ali pisnim odzivom. V tem okviru je učitelj pozoren na dejavnike, ki so specifično povezani z rabo jezika – to so med drugim jezikovni označevalci odnosov med posamezniki (tj. upoštevanje bioloških, socioloških in psiholoških razlik), razlike v registrih, narečjih, naglasih itn.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » uporabo in upoštevanje vljudnostnih oblik ter konvencij,
- » izvajanje jezikovnih funkcij (tj. kako dijak uporablja jezik za doseganje komunikacijskega cilja) z uporabo ustaljenih vzorcev, idiomatskih izrazov, namigov (aluzij) in na višji ravni jezikovnega znanja tudi humorja,
- » prepoznavanje sociokulturnih signalov (npr. neverbalne komunikacije, intonacije) in odzivanje nanje,
- » uporabo ustreznega registra.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

PRAGMATIČNA ZMOŽNOST

CILJI

Dijak:

- razvija zmožnost prilagajanja jezika situaciji in izražanja misli na različne načine (prožnost),
SC (5.2.4.3)
- razvija zmožnost sooblikovanja besedila (razvijanje teme) oziroma učinkovitega sodelovanja v pogovoru,
- razvija zmožnost tvorjenja logično povezanih in strukturiranih besedil (koherentnost in kohezivnost),
- razvija zmožnost vsebinsko natančnega in ustreznega izražanja (vsebinska natančnost),
SC (5.3.3.2)
- razvija zmožnost tekočega in spontanega izražanja (tekočnost).

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Minimalni standardi znanja	Standardi znanja
prilagaja slog in druga jezikovna sredstva (npr. besedišče, jezikovne strukture), da izrazi, kar želi povedati;	se učinkovito izraža s prilagajanjem sloga in drugih jezikovnih sredstev; s prepoznavanjem dvoumnosti ali negotovosti zna preoblikovati izraženo;
izbira situaciji ustrezna jezikovna in nejezikovna sredstva, s katerimi začne, vzdržuje in konča pogovor ter menjava vlogi govorca in poslušalca;	izbira situaciji ustrezna, raznolika jezikovna in nejezikovna sredstva, s katerimi začne, vzdržuje in konča pogovor ter učinkovito menjava vlogi govorca in poslušalca;
razmeroma ustrezno uporablja kohezivna sredstva za tvorjenje smiselnih in logičnih besedil;	ustrezno uporablja raznolika kohezivna sredstva za tvorjenje smiselnih in logičnih besedil;
v različnih situacijah izrazi bistvene točke in podrobne informacije ter stopnje gotovosti, prepričanosti in verjetnosti;	tudi v zahtevnejših situacijah izrazi bistvene točke in podrobne informacije ter uporablja različne modalnosti za izražanje gotovosti, prepričanosti in verjetnosti;
izraža se večinoma tekoče in spontano, občasno okleva, pojavljajo se lahko daljši premori.	izraža se spontano, pogosto tekoče in lahkotno, tudi v kompleksnejših situacijah, občasno se lahko pojavljajo tudi krajši premori.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri razvijanju pragmatične zmožnosti lahko uporabimo različne učne metode in oblike dela, ki dijakom omogočajo postopno razvijanje zmožnosti izbire ustreznega jezikovnega sredstva glede na namen in okoliščine. Dijak razvija pragmatično zmožnost besedno ali nebesedno, ustno ali pisno.

Če se jezikovna zmožnost nanaša na pravilno rabo jezika, torej na besedišče, pravopis, pravorečje in poznavanje jezika kot sistema, se pragmatična zmožnost nanaša na dejansko rabo jezika pri (so)oblikovanju pomena. Pri

tem je pomemben pomen, kot ga v kontekstu razume govorec, za razliko od stavčnega oziroma slovarskega pomena besed in izrazov.

Nabor možnih izhodiščnih/ciljnih besedilnih vrst in načinov razvijanja teme

Dialog in igra vlog, pri kateri dijaki vadijo različne situacije, kot so formalni in neformalni pogovor, družabni dogodek, praktična naloga, pri kateri dijaki rešujejo konkreten problem ali situacijo, besedilo, ki opisuje kulturne norme, vrednote in običaje različnih skupnosti, intervjuji z ljudmi iz različnih kulturnih okolij, besedilo z medkulturnih delavnic, ki spodbuja razpravo o kulturnih razlikah in podobnostih ter razvija veščine medkulturne komunikacije, besedilo spletnega foruma in skupnosti, na katerih se srečujejo ljudje iz različnih jezikovnih in kulturnih okolij, besedilo s kulturnimi vsebinami, ki poleg jezikovnih veščin vključuje tudi učenje o kulturnih kontekstih, v katerih se jezik uporablja, besedilo, ki je nastalo v večjezičnem projektu itd.

Nabor možnih (jezikovnih) dejavnosti za razvijanje pragmatične zmožnosti

- » Analiziranje dialogov iz filmov, serij ali knjig za prepoznavanje, kako se jezik spreminja glede na družbeni kontekst,
- » igra vlog, v katerih se dijaki postavijo v različne družbene situacije,
- » opazovanje resničnih pogovorov v različnih okoljih in poročanje o uporabljenih jezikovnih oblikah in načinih izražanja,
- » pogovori o različnih temah, pri katerih se spodbuja uporaba jezika, primerne za določeno občinstvo in situacijo,
- » sodelovanje na delavnicah, ki raziskujejo različne kulturne norme in kako te vplivajo na jezikovno rabo,
- » pisanje različnih vrst besedil, neformalnih in formalnih pisem, (e-)sporočil, poročil in drugih besedil, v katerih se uporablja ustrezen jezikovni register,
- » izvajanje intervjujev z ljudmi iz različnih družbenih okolij za razumevanje, kako se jezik spreminja glede na sogovornika,
- » pogovori z naravnimi govorci jezika, pri katerih se dijaki učijo ustreznih jezikovnih oblik in kulturnih norm,
- » analiziranje primerov iz resničnega življenja, kjer jezik igra ključno vlogo v družbenih interakcijah, kot so različni dialekti, sleng in jezikovne spremembe,
- » organiziranje razprav in debat o različnih temah, pri katerih se spodbuja uporaba jezika, primerne za določeno občinstvo in situacijo,
- » vaje, pri katerih se dijaki učijo in uporabljajo idiome in fraze, ki so specifični za določen jezikovni in kulturni kontekst,
- » izvajanje vaj, pri katerih se dijaki učijo prepoznati in reševati jezikovne in kulturne nesporazume,
- » izvajanje nalog, pri katerih dijaki rešujejo konkretne probleme ali situacije, kar spodbuja uporabo jezika v realnih kontekstih itd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak izkaže pragmatično zmožnost z nebesednim ali besednim, ustnim ali pisnim odzivom. Pri vrednotenju pragmatične ustreznosti se učitelj osredotoča na dijakovo poznavanje načel jezikovne rabe, in sicer, ali so sporočila:

- » organizirana, strukturirana in urejena (diskurzna zmožnost),
- » uporabna za izvajanje sporazumevalnih funkcij (funkcijska zmožnost),
- » razvrščena v skladu z interakcijskimi in transakcijskimi poteki (zmožnost načrtovanja).

Diskurzna zmožnost je sposobnost oblikovanja besedil, kar zajema splošne vidike, kot sta razvijanje teme ter koherentnost in kohezivnost, v interakciji pa načela sodelovanja in menjave vlog. Funkcijska zmožnost zajema prožnost pri uporabi repertoarja in izbiranje ustreznih sociolingvističnih prvin. Poznavanje interakcijskih in transakcijskih potekov (zmožnost načrtovanja) je povezano tudi s sociokulturno zmožnostjo; po eni strani se obravnava pri sociolingvistični ustreznosti in po drugi strani pri splošnem jezikovnem razponu in obsegu slovarja, in sicer z ozirom na razpon pragmatičnih situacij, ki jih dijak pozna oz. se v njih ustrezno odziva.

OPISNI KRITERIJI

Pri oblikovanju opisnih kriterijev upoštevamo:

- » prožnost (ustvarjalno sestavljanje jezikovnih prvin in njihovo prilagajanje situaciji),
- » sodelovanje v pogovoru,
- » razvijanje teme (razvijanje in širjenje besedila, osvetljevanje pomembnih točk in argumentiranje),
- » koherentnost in kohezivnost (splošna organiziranost besedila in povezovanje z logičnimi ter časovnimi povezovalci),
- » vsebinsko natančnost in
- » tekočnost.

Z njimi učitelj spremlja, preverja (kriteriji uspešnosti) in ocenjuje znanje (kriteriji ocenjevanja).

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPREDELITEV PREDMETA

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (Spletna izd.). (2023). Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Andrin, A., Kozar, H., Rehberger, S., Volčanšek, S., in Zakošek, U. (2011). *Prvi tuji jezik: angleščina/nemščina: katalog znanja: za izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja SPI, srednjega strokovnega izobraževanja SSI, srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja PTI*. Zavod RS za šolstvo.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wmob21d> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wmob21d>)

Andrin, A., Eržen, V., Kogoj, B., in Lesničar, B. (2016). *Učni načrt, Program osnovna šola, Angleščina*. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport; Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1vbuw8r> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1vbuw8r>)

Anthony, L. (2018). *Introduction to English for Specific Purposes*. Routledge.

Blatnik, K., Bratož, N., in Bratož, S. (2022). Pomen stališč učencev do angleščine za pouk v heterogenih razredih. *Revija za elementarno izobraževanje*, 15(3), 317–337. <http://www.dlib.si/URN:NBN:SI:DOC-HLN5T31H>

Bocanegra-Valle, A. (2010). Evaluation and designing materials for the ESP classroom. V M. F. Ruiz-Garrido, J. C. Palmer-Silveira in I. Fortanet-Gómez (ur.), *English for professional and academic purposes* (str. 141–165). Rodopi.

Charles, M., in Pecorari, D. (2016). *Introducing English for Academic Purposes*. Routledge.

Costley, K. C. (2015). Research supporting integrated curriculum: Evidence for using this method of instruction in public school classrooms. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/k6pq2h9>

Cross, R. (2012). Creative in finding creativity in the curriculum: The CLIL second language classroom. *The Australian Educational Researcher*, 39(4), 431–445.

Drake, S. M., in Reid, J. L. (2018). Integrated curriculum for the twenty-first century. V J. P. Miller, K. Nigh, M. J. Binder, B. Novak in S. Crowell (ur.), *International handbook of holistic education* (str. 118–128). Routledge.

Eržen, V., Budihna, A., Kogoj, B., Klobučar, B., Zupanc Brečko, I., Pižorn, K., in Pevec Semec, K. (2008). *Učni načrt, Angleščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija: obvezni ali izbirni predmet in matura* (420

ur). Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny>)/UN_ANGLESCINA-gimn.pdf

Gardner, R. C. (2007). Motivation and second language acquisition. *Porta linguarum*, 9–20.

Harmer, J. (2007). *The practice of English language teaching*. Pearson Longman.

Jensen, E. (2005). *Teaching with brain in mind*. ASCD.

Kokotsaki, D., Menzies, V., in Wiggins, A. (2016). Project-based learning: A review of the literature. *Improving Schools*, 19(3), 267–277.

Larsen-Freeman, D., Celce-Murcia, M., Frodesen, J., White, B., & Williams, H. A. (2016). *The grammar book form, meaning, and use for English language teachers* (3. izd.). National Geographic Learning, Heinle Cengage Learning.

Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. DZS.

Nation, P. (2023). Teaching and learning vocabulary. In *Handbook of Practical Second Language Teaching and Learning* (str. 397–408). E. Hinkel (ur.).

Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. Newbury House.

Pavlič Škerjanc, K. (2010). Smisel in sistem kurikularnih povezav. V T. Rupnik Vec (ur.), *Medpredmetne in kurikularne povezave, Priročnik za učitelje* (str. 8–27). Zavod RS za šolstvo.

Richards, J. C. in Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.

Rubdy, R. (2003). Selection of materials. V B. Tomlinson (ur.), *Developing materials for language teaching* (str. 37–57). Bloomsbury.

Rubin, J. (1987). Learner strategies: Theoretical assumptions, research, history, and typology. V A. Wenden in J. Rubin (ur.), *Learner strategies in language learning* (str. 15–30). Prentice-Hall.

Rutar Ilc, Z. (2019). Preventivna vloga pozitivnih psihosocialnih odnosov v šoli. *Šolsko polje*, 30(3/4), 143–167. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qchx21a>

Rutar Ilc, Z. (ur.) (2012). *Ugotavljanje kompleksnih dosežkov: preverjanje in ocenjevanje v medpredmetnih in kurikularnih povezavah, Priročnik za učitelje* (1. izd.). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/r1uqo46>

Rutar Ilc, Z. (2005). Učnolilni in procesni pristop – izhodišče za didaktično prenovu gimnazij. V T. Rupnik Vec (ur.), *Spodbujanje aktivne vloge učenca v razredu* (str. 8–27). Zavod RS za šolstvo.

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (1. izd., str. 254). (2023). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf> (<https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>)

Strmčnik, F. (1993). *Učna diferenciacija in individualizacija v naši osnovni šoli*. Zavod RS za šolstvo in šport.

Svet Evrope. (2011). *Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje, ocenjevanje*. Ministrstvo za šolstvo in šport.

Tomlinson, C. A. (2017). *How to differentiate instruction in academically diverse classrooms* (3. izd.). ASCD.

Zavod RS za šolstvo (2021). Kako do spodbudnega in varnega učnega okolja? Odgovori na vprašanja in dileme iz prakse (bistveni poudarki iz priročnika Vključujoča šola). Zavod RS za šolstvo.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/36f8wgp>

SPREJEMANJE

Eržen, V., Budihna, A., Kogoj, B., Klobučar, B., Zupanc Brečko, I., Pižorn, K., in Pevec Semec, K. (2008). *Učni načrt, Angleščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija: obvezni ali izbirni predmet in matura* (420 ur). Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny>)/UN_ANGLESCINA-gimn.pdf

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (Spletna izd.). (2023). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf> (<https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>)

TVORJENJE

Eržen, V., Budihna, A., Kogoj, B., Klobučar, B., Zupanc Brečko, I., Pižorn, K., in Pevec Semec, K. (2008). *Učni načrt, Angleščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija: obvezni ali izbirni predmet in matura* (420 ur). Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny>)/UN_ANGLESCINA-gimn.pdf

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (Spletna izd.). (2023). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf> (<https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>)

INTERAKCIJA

Eržen, V., Budihna, A., Kogoj, B., Klobučar, B., Zupanc Brečko, I., Pižorn, K., in Pevec Semec, K. (2008). *Učni načrt, Angleščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija: obvezni ali izbirni predmet in matura* (420 ur). Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny>)/UN_ANGLESCINA-gimn.pdf

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (Spletna izd.). (2023). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf> (<https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>)

POSREDOVANJE, RAZNOJEZIČNA IN MEDKULTURNA ZMOŽNOST

Eržen, V., Budihna, A., Kogoj, B., Klobučar, B., Zupanc Brečko, I., Pižorn, K., in Pevec Semec, K. (2008). *Učni načrt, Angleščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija: obvezni ali izbirni predmet in matura* (420 ur). Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0v9tlny>)/UN_ANGLESCINA-gimn.pdf

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (Spletna izd.). (2023). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf> (<https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>)

SPORAZUMEVALNE JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje, Dodatek (Spletna izd.). (2023). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf> (<https://www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf>)

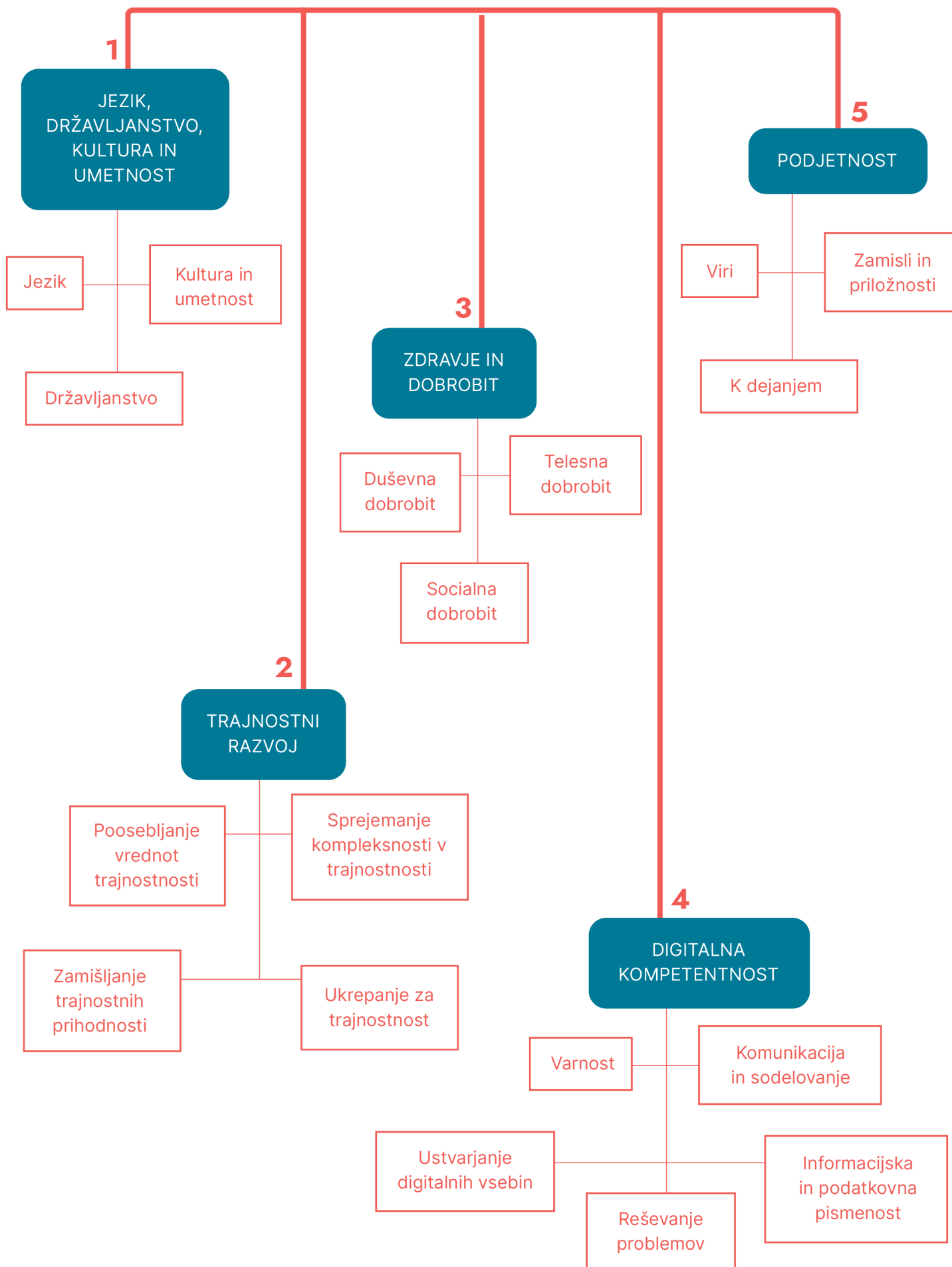

PRILOGE

PRILOGE PO POGLAVJIH SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

» [https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Nacrtovanje učenja, poučevanja, spremljanja napredka, preverjanja in ocenjevanja znanja ter evalvacija .docx](https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Nacrtovanje_učenja_poučevanja_spremljanja_napredka_preverjanja_in_ocenjevanja_znanja_ter_evalvacija.docx)

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega. itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družben položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznavna raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.) tako, da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidnim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.